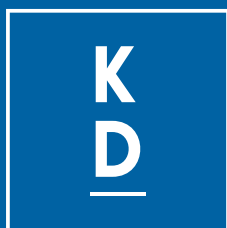

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022
MED PLAN FÖR 2023 - 2024

REGION SÖRMLAND

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Förord

Region Sörmland står inför stora frågor som måste lösas. Vården är allt mer högspecialiserad och befolkningen allt äldre, samtidigt som tillgängligheten behöver bli bättre.

Region Sörmland har varken ekonomi eller befolkning nog att på sikt klara de allt högre kraven på spetskompetens och nödvändiga ekonomiska investeringar. Skattepengar kommer att förslösas – och vad ännu värre är – vården kommer att misslyckas med kärnuppgiften: att leverera en sjukvård som är jämlik över hela länet.

Tillgänglighetsproblemet för region Sörmlands sjukvård är mycket värre än de nya coronaköerna – det har varit ett problem i decennier.

Sanningen är den att trots att vi haft vårdgaranti sedan 1990-talet, och att den faktiskt varit lagstadgad ända sedan 2010, har allt färre patienter fått sitt första besök eller sin beslutade åtgärd i den specialiserade vården inom vårdgarantins ram, det vill säga inom högst 90 dagar. Försämringen har pågått i många år. Hur det ser ut med utvecklingen av tillgänglighet för undersökningar eller återbesök vet vi inte eftersom dessa inte omfattats av vårdgarantin och därför inte ingått i regionernas skyldighet att rapportera till väntetidsdatabasen vid Sveriges kommuner och regioner, SKR.

Problemet som måste omhändertas är alltså så mycket större än att enbart handla om uppskjuten vård till följd av pandemin. Pandemin har utsatt hela hälso- och sjukvårdssystemet för en mycket svår prövning. Att vården tvingats till omprioriteringar och tvingats skjuta upp planerade behandlingar till förmån för vården av det stora antalet covid-19-patienter är inte konstigt. Men ingen vinner på att vi nu fokuserar enbart på de effekter på tillgängligheten som covidpandemin har orsakat! Samtidigt som vård-Sörmland tar sig an uppgiften att arbeta bort coronaköerna måste vårdens aktörer, ledare och beslutsfattare öppna ögonen för det reella och långvariga tillgänglighetsproblemet vi dragits med i decennier. Löser vi de problemen kommer vi också komma till rätta med effekterna av pandemin

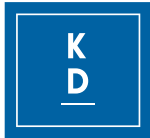
Vi lovar inte allt till alla men vårdköerna och tillgänglighetsproblemet kommer vara vår största prioritering. Kloka är de som lär sig att bottenlinjen inte alltid behöver vara deras högsta prioritet.

I den verkligheten är våra gamla regioner för svaga och för små. Det har tvingat staten att bli alltmer inblandad, varpå vården tryckts in i ett mischmasch av skiftande riktlinjer, kortvariga projekt och dubbla ledarskap. Vårdspersonalen tvingas skyffla papper medan patienterna trängs i väntrum.

Det här duger inte. Sjukvården ska inte vara ett postkodlotteri. Kristdemokraterna har därför i flera år sagt att regionsjukvårdens tid är ute och att vårdansvaret istället ska bäras av staten.

Joha Frondelius, Gruppledare KD

Förslag till beslut

Kristdemokraterna i Region Sörmland
föreslår regionfullmäktige besluta

- att** godkänna Kristdemokraternas förslag till regionbudget för år 2022 med flerårsplan för år 2023 och år 2024.
- att** skattesatsen för år 2022 fastställs till 10,83 kronor.

En hälso- och sjukvård att lita på

"Jag svär vid Apollon, läkaren, vid Asklepios, Hygiea och Panakeia att jag efter bästa förmåga och förstånd skall hålla denna min ed. Efter förmåga och omdöme skall jag följa den behandling jag anser gagnarikast för mina patienter, och det som kan skada eller irritera dem skall jag undvika."

Studera patienten snarare än sjukdomen. Man skulle fästa stor vikt vid hur patienten reagerade på sjukdomen, inte bara typen av sjukdom.

Hippokrates, läkekonstens och medicinens fader, la grunden för etiken i vården. Den är lika aktuell och viktig i dag som när den skrevs för 2 400 år sedan. Den betyder att vården ska:

- Aldrig skada
- Om möjligt bota
- Ofta lindra
- Alltid trösta

Lagom till att Region Sörmland började känna sig hemma i sina nya kläder och att lämna landstinget bakom sig drabbades vi av en pandemi av ett slag som vi inte mött på mer än 50 år. Sörmland var ett av de värst drabbade länen i Sverige, och på mycket kort tid tvingades vi ställa om vår sjukvårdsorganisation till att helt fokusera på covid-19.

Tack vare personalens heroiska insatser och en mobilisering av resurser har den sörmländska sjukvård kunnat klarat vårdplatser och tillströmning av patienter under den mest intensiva period. Pandemin är likväl inte över utan kan pågå en lång tid framöver.

Vår sjukvård är bra, men den har stora utmaningar som måste adresseras. Postnumret ska inte avgöra din hur god vård patienten får.

Därför behöver Sörmland mer resurser till vården och omsorgen, och det finns ett stort reformbehov och ett behov av att ta itu med den vårdskuld som nu upparbetats i Sörmland. Åtgärder som behövs för att vi ska fortsätta ha en god sjukvård och en kvalitativ omsorg. Men för att nå dit krävs det att organisationen genomför en rad olika förändringar. Det gäller också att identifie-

ra och åtgärda omotiverade skillnader i hälsa och vårdresultat för att identifiera optimala vårdkedjor och minska onödiga risker. I detta arbete är det oerhört viktigt att vi även tittar bortom våra egna gränser för att se och lära av hur andra har gjort. Arbetsmoment som inte skapar värde för patienten bör tas bort.

Som kristdemokrater är vi djupt förankrade i idén om subsidiaritet – att beslut ska fattas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå. Det kan därför tyckas överraskande att Kristdemokraterna samtidigt är de starkaste förespråkarna för ett centraliserat beslutsfattande rörande hälso- och sjukvården. Men det står helt klart för oss att dagens sjukvårdsorganisation inte är ändamålsenlig. Alltför många av de problem som den sörmländska sjukvården står inför är redan nu alltför stora för vår enskilda region att hantera – ännu mer så i framtiden. Detta skapar en situation där patienterna i slutänden inte får en så god vård som annars hade varit möjligt och där den vård som erbjuds därtill är ojämnt fördelad mellan invånarna.

Vad som kan anses vara en "god vård" är inte närmare preciserat i de lagar som styr sjukvårdshuvudmännen. Och begreppet lämnar ett mycket stort tolkningsutrymme. Det är visserligen tydligt att vården ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Men kan det anses vara "god vård" när patienten i Sörmland får vänta 8 månader på en dokumenterat nödvändig operation på grund av långa vårdköer? Är det "god vård" när patienter förskrivs läkemedel med dokumenterat sämre effekt men lägre pris, trots att bättre alternativ finns tillgängliga? Är det "god vård" när vårdgivare vägrar att utföra flera moment vid ett och samma besök och istället ber patienten komma tillbaka vid ett senare tillfälle eftersom vårdgivaren då får mer ersättning?

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Befolkningen har vuxit snabbt samtidigt som andelen äldre i behov av vård ökar i Sörmland. Ovanpå detta innebär den medicinska utvecklingen att utbudet av vård – möjligheten att behandla, bota och lindra ständigt förbättras. Diagnoser som för något årtionde sedan innebar en säker död kan i många fall framgångsrikt behandlas tack vare nya forskningsgenombrott, avancerade läkemedelsterapier och modern medicinsk teknik. Sjukvården blir alltmer kunskapsintensiv, specialiserad och tekniskt avancerad.

- Förstärk Hemsjukvården!

Mer hälso- och sjukvård behövs i den vård som ges till personer i det ordinära boendet. Framförallt hemsjukvård och andra former av vård utanför sjukhus behöver finnas i högre utsträckning.

Att multisjuka patienter kan vårdas i hemmet i större utsträckning istället för sjukhus är ibland en bra lösning. Vi vill därför säkerhetsställa att beslutad policy efterlevs i samverkan med kommunerna förstärkt möjlighet till hemmonitorering liksom förstärkta mobila sjukvårdsenheter, som på ett enkelt sätt kan komma till patienten för att ge vård i hemmet.

- Återinför patientansvarig läkare!

Samordningen av vården brister för framför allt tre patientgrupper: de med flera kroniska sjukdomar, de med psykisk ohälsa och de i riskzonen för att utveckla eller förvärra en kronisk sjukdom. Vi vill därför återinföra begreppet patientansvarig läkare – en läkare som är fullt insatt i den enskilda patientens sjukdomsbild och kan planera och koordinera de bästa vårdinsatserna utifrån den enskilda patientens behov. Den kontinuitet och trygghet som denna fasta läkarkontakt kan ge är viktigt framförallt för de patienter som har omfattande, allvarliga eller långvariga vårdbehov.

- Förbättra förlossningsvården!

Skilnaderna i vård och vårdresultat skiljer sig åt i olika delar av länet, bland annat i antalet förlossningsskador. Tiden från förlossning till hemgång är på många håll kort samtidigt som bara ett av tre sjukhus alltid erbjuder en uppföljning efter förlossningen. Bristningar, komplikationer, psykisk ohälsa eller amningsproblem riskerar där-

med att inte upptäckas i tid. De stora bristerna i förlossnings- och eftervården drabbar framförallt kvinnor. Att ändra systemet i grunden är därför inte bara angeläget ur ett patientperspektiv utan också ur ett jämställdhetsperspektiv.

Vi vill därför öka bemanningen inom förlossnings- och neonatalvården med 5 miljoner kronor.

Bland annat ser vi att ett barnmorsketeam genom hela förlossningen behövs, även förstärkning av hembesök för eftervård.

Snabbkliniker

Sörmland är ett glesbefolkat län med mycket landsbygd. För många är det grunden i länets attraktion och anledningen till att man valt att bosätta sig här. Men det kan samtidigt innebära att det är långt till närmsta vårdcentral och ännu längre till ett sjukhus.

En viktig strategi i Framtidens hälso- och sjukvård är att stärka den nära vården, och regionen måste finna nya sätt att vara mer tillgänglig och möta befolkningen där den finns. Därför föreslår vi att regionen inför en vårdvalsmodell för nya snabbkliniker.

Bland annat tror vi att regelbundna kvällsmottagningar kan vara ett effektivt sätt att öka tillgängligheten till vård utanför våra större tätorter.

- Förbättrade rehabiliteringsinsatser

Samordningen mellan kommuner och regioner brister ofta vid hemgång från sjukhusvistelse vilket leder till ökad oro hos patienten och dess anhöriga. Såväl regioner som kommuner behöver förbättra rehabiliteringsinsatserna. Förutom hemtagningsteamens viktiga roll för att rehabiliteringsinsatser ska komma igång efter en sjukhusvistelse vill vi att det säkerställs att det finns medicinskt ansvariga rehabiliterare, (MAR) i alla kommuner. Genom MAR bör varje kommun ta fram en handlingsplan för vad som ska göras, vem som ansvarar för vad och hur det följs upp.

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

- En bättre Endometriosvård i Sörmland

I Sverige är det idag ca 200 000 kvinnor som lever med endometrios. Det innebär att det är ca 6000 patienter i Sörmland som lider av denna sjukdom, som det inte finns något bot för. Ofta kan den dock hjälpas av tidig diagnos och behandling. Endometriosvården behöver utvecklas. Det finns stora praxisskillnader inom vården, bland annat när det gäller tillgång till sjuksköterska/barnmorska med kunskap om endometrios samt tillgång till multiprofessionella team. Det finns därtill ett stort behov av ökad kunskap om endometrios inom primärvård, elevhälsa och ungdomsmottagningar. En tidig upptäckt och behandling minskar risken för mer uttalade symptom och besvär längre fram och ger därmed ökad livskvalitet för patienten.

Därför vill vi införa en specialistmottagning i Sörmland för endometriospatienter och samtidigt öka kunskapen om sjukdomen inom primärvården, elevhälsan och ungdomsmottagningarna.

- Inför en Regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet

Arbetet för att öka patientsäkerheten i hälso- och sjukvården behöver ta ytterligare steg för att hantera både dagens och morgondagens behov, med målsättning att ingen patient skall behöva drabbas av en vårdskada. Med vårdskada avses lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

Handlingsplanen är utformad för att kunna användas av kommuner och regioner som genom egna handlingsplaner kan etablera principer, prioriteringar och mål för sitt patientsäkerhetsarbete.

Mottagare för den nationella handlingsplanen är därför huvudmännens beslutsfattare. Handlingsplanen är framtagen i bred samverkan med myndigheter, representanter från huvudmän och

nationella organisationer, företrädare för privata vårdgivare, patienter och närstående, experter och studenter samt andra aktörer inom patientsäkerhetsområdet.

Centralt i handlingsplanen är fem prioriterade områden med sammanlagt ett 40-tal förslag till nationella åtgärder som syftar till att stärka patientsäkerheten. Bland annat betonas att kunskapen om patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården behöver öka, det förebyggande arbetet utvecklas och arbetet stärkas med att identifiera, utreda och analysera händelser som lett till vårdskador.

Region Stockholm har antagit en regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet i februari år 2020 och den är utformad enligt samma struktur och upplägg som den nationella planen.

- En säkrare vård

Varje år drabbas många människor av skador inom vården som skulle gå att undvika. Enligt SKR är kostnaderna för vårdskadorna enorma. I Sörmland handlar det om miljoner kronor årligen. Summan inkluderar inte återinläggningar, nyinskrivningar, förlorad arbetsinkomst eller sjukskrivningar – utan endast kostnader för extra vård dagar i samband med vårdtillfället när skadan uppstod.

- En vårdskada av varierande allvarlighetsgrad inträffar vid nästan 8 procent av alla vårdtillfällen. Det innebär att cirka 100 000 patienter drabbas årligen.
- Vårdskadorna ser inte ut att öka under sommarmånaderna.
- Vårdskadorna är vanligare hos män.
- Vårdtiden ökar i genomsnitt från 6 dagar till 14 vid en vårdskada.
- Cirka 800 000 vård dagar per år beror till stor del på vårdskador.
- Cirka 9 procent av vårdplatserna i Sörmland är upptagna av patienter med vårdskador. Det är dyrt för sjukvården att göra fel, men framför allt orsakar det stort personligt lidande för den enskilda patienten.

Personalen - vårdens viktigaste kraft

Regionen har idag två stora utmaningar, dels svårigheten att nyrekrytera, dels att erfarna medarbetare i hög grad väljer att söka sig till andra arbetsuppgifter eller andra arbetsgivare.

För att kunna behålla våra medarbetare i vården behöver vi göra en kraftig satsning på bättre villkor, bättre arbetsmiljö, fortbildning, ökad delaktighet och större möjligheter att göra karriär i kärnverksamheten. Vi vill se en individuell lönesättning på riktigt, där erfarenhet, kompetens och vårdtyngd skall avspeglade sig. Det måste löna sig att stanna kvar i vårdproduktionen.

Vi vill införa karriärmöjligheter inom de patientnära verksamheterna, både avseende lön och arbetsuppgifter. Till exempel genom att skapa seniora sjuksköterske- och underskötersketjänster där en del av arbetstiden sker i klinisk vardag och en del avsätts till handledning och utveckling. Då fås ett alternativ till att söka sig bort från tunga vårdavdelningar för att orka med tempot och därmed motverkas kompetensflykt.

Faller för åldersstrecket

De äldre utgör en stor tillgång. De representerar en mångårig livserfarenhet som bör komma hela samhället till del. Kontakten med denna erfarenhet är ett helt avgörande villkor för ett vitalt och växande samhälle. Kristdemokraterna vill arbeta med en långsiktighet och arbetskraftbristen inom framförallt vården närmaste decenniet är ett växande problem.

I takt med den ökade medellivslängden vill många äldre med god hälsa fortsätta att arbeta i yrkesliv. Det är viktigt att samhället tar till vara denna resurs. Samhället måste även skapa förutsättningar för att äldre ska kunna hålla sig friska längre och forma lösningar som möjliggör ett fortsatt aktivt liv även som pensionär.

Vi vill bygga ett samhälle där människor kan åld-

ras i trygghet och värdighet. Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande över sin vardag med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. Det friska åldrandet, att se äldre som en resurs att ta tillvara och att ha ett väl fungerande samspel mellan generationerna är också viktiga beståndsdelar i vår äldre politik.

Vi Kristdemokrater ser därför positivt på att majoriteten har tagit fram en handlingsplan för hur Region Sörmland bättre ska ta tillvara äldre medarbetares kompetens. I handlingsplanen ska det även finnas med förslag på att regionen ytterligare ska höja åldern för rätten att vara kvar som anställd i Region Sörmland om den enskilde vill och det är förenligt med verksamhetens krav i ett långsiktigt hållbart perspektiv. Vi hoppas att majoriteten skyndsamt konkretiserar handlingsplanen för ett systematiskt arbete gällande våra äldres kompetens. Förutsättningarna är kristallklara.

Vi Kristdemokrater menar att Region Sörmland behöver arbeta proaktivt, skapa en god arbetsmiljö genom systematiskt arbetsmiljöarbete, goda lösningar, och ha åldersblandade grupper för att motverka åldersstereotypa föreställningar. Det gör man genom ett förändrat synsätt på våra äldre.

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Återhämtning för medarbetare efter Coronapandemin

I pandemins spår har många medarbetare i regionen arbetat under en extremt stor press och en lång tid, behovet av återhämtning har blivit eftersatt.

Med anledning av pandemin har många av regionens chefer och medarbetare satts under stor press under lång tid och behovet av återhämtning har blivit större. Återhämtning är en viktig del av arbetsmiljöarbetet och är av stor betydelse för att upprätthålla den balans mellan krav och resurser som krävs för en god arbetsmiljö och hälsa över tid. Framtagna förslag på åtgärder för att främja återhämtning innebär både nya insatser och att fortsätta och fördjupa insatser som regionen redan infört. De ska möta olika behov av återhämtning som medarbetare i Region Sörmland har.

I det allvarliga läget när behoven är så stora och personalresursen knapp måste man vårda personalen. En pandemi sätter inte alla regler ur spel. Mycket tyder på att vi kommer att få leva med covid-19 länge. Då måste vi ha en personalstyrka som orkar, en sjukvård som klarar av sina uppgifter och en planering för annan vård som blivit uppskjuten. För att kunna ge en god och säker vård behöver medarbetare ta hand om sin egen hälsa - och då är vila absolut nödvändigt, som återhämtning efter en extrem period.

Vi kristdemokrater vill undvika en "arbetsmiljöskuld" till medarbetarna, vilket riskerar att leda till sjukskrivningar, uppsägningar och i förlängningen längre vårdköer.

Friskvård

Friskvård är grundläggande för en god hälsa. Självklart skall då regionen som arbetsgivare förespråka regelbunden motion hos sina medarbetare. Med en individuellt uttagbar friskvårdssubvention ger vi bästa möjliga förutsättningar till våra anställda att utöva den friskvård och motion som passar dem och deras livssituation bäst.

Alla medarbetare i regionen skall ges möjlighet till en timmes friskvård per vecka på betald arbetstid. Detta genomförs för att uppmuntra medarbetare att träna och motionera regelbundet. Friskvård på arbetstid bidrar till lägre sjuklönekostnader, ökad trivsel och i förlängningen ökad effektivitet. Vi är medvetna om att det för olika enheter är olika lätt att införa detta, men att det kan innebära svårigheter för några är inte en anledning att inte satsa på friskvård.

Vi föreslår även att den tillfälliga höjningen av friskvårdsbidraget till 5000 kronor per år permanentas.

Primärvård – all sjukdom är mänsklig

Det är individen, inte adressen, som bestämmer vid vilken vårdcentral man får vård. Den som önskar kan välja en vårdcentral som är specialiserad inom ett visst område, har en servicegrad som passar, ligger nära arbetsplatsen eller hemmet.

Den offentliga vården och den privata arbetar under samma villkor. Det är patienten som styr hur resurserna fördelas eftersom vårdpengen följer patienten. Den som inte är nöjd kan byta vårdcentral. Det leder till att vårdgivarna anpassar sig efter patienternas önskemål och krav.

Hälsovalet är den första riktiga valfrihetsreformen i landstingets historia. Tidigare hade vården bedrivits utifrån ett verksamhetsperspektiv.

För patienterna innebär det ökad tillgänglighet, makt och valfrihet. Personalen vittnar om kortare beslutsvägar, och ökat inflytande och engagemang för den egna verksamheten.

För att vården ska kunna bedrivas nära patienterna krävs en fortsatt utveckling av nätverksbyggande mellan primärvård, länssjukvård och den primärkommunala hälso- och sjukvården. Vi vill att flera delar av den specialiserade vården ska integreras inom hälsovalsenheterna och bli en naturlig del av den nära sjukvården. Målet är att patienten så långt som möjligt ska slippa bli hänvisad hit och dit för olika undersökningar och behandlingar. Samtidigt kan sjukhusen avlastas viss diagnostik och behandling.

Mer primärvård behövs

Primärvården utgör basen för hälso- och sjukvården i Sverige. Uppdraget är omfattande och framtidens primärvård har stora utmaningar att hantera. Tillgängligheten är ett utvecklingsområde. Många patienter som skulle kunna tas omhand av primärvården vänder sig till akutmottagningarna på kvällar och helger eftersom den vården inte finns att tillgå på obekvämt arbetstid. Primärvården behöver stärkas för att kunna skapa en god och nära vård.

Kristdemokraterna föreslår att det ska avsättas 15 miljoner kronor per år, i syfte skapa flexibla öppettider på obekväma arbetstider och att digitala vårdinsatser ska bli en integrerad del av primärvården

Vårdcentraler och husläkare är första linjens sjukvård nära patienten och det ska ligga på patienten att ska själv välja vilken mottagning den vill gå till. Genom en väl utvecklad primärvård kortas köerna och minskar belastningen på slutenvården. Vårdcentralerna bör i ännu högre grad utvecklas till hälsocentraler med vägledning och förebyggande insatser mot livsstilsproblem. Med mer specialistkompetens kan de göra färdiga utredningar och trygghet genom kvalitet och patientsäkerhet.

Primärvården måste vara basen i sjukvården och den behöver fungera väl om alla andra delar i vården ska lyckas. Idag är sjukvården alldeles för sjukhuscentrerad. Vi vill istället att den nära vården på vårdcentralerna blir den naturliga ingången till vården för fler. Men då måste primärvården byggas ut och göras mer tillgänglig.

På vårdcentralen

Alla vårdcentraler har rådgivning på telefon men vi vill även att det ska gå att kontakta alla våra vårdcentraler digitalt och att man ska vara garanterad en tid inom 24 timmar, men även ska det gå att boka en tid längre fram i tiden för icke akuta besvär. Region Sörmland ska även erbjuda hembesök om det bedöms att patienten har svårt att ta sig till mottagningen.

Närhälsa

Vi vill införa något som vi kallar Närhälsa. Nätdoktorer är en del i vår vardag och vi ser och vet att det utnyttjas i allt större grad. Region Sörmland behöver hänga med och göra sig mer tillgänglig. Många vårdärenden kan man göra när man själv vill direkt på nätet idag och vi vill även att det ska gälla i Region Sörmland regi.

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Vi vill inför en digital plattform där medborgare och patient hittar information om hur de kan använda de olika e-tjänsterna som erbjuds. Man kan där besöka sin mottagnings webbplats för att se vilka e-tjänster de erbjuder. Här kan patienten träffa psykolog, sjuksköterska eller läkare, hälso-coach, dietist direkt i sin mobil. På detta sätt gör vi oss tillgängliga, det avlastar (teleQ på varje vårdcentral) och istället för att patienten kommer till mottagningen så kommer mottagningen till patienten istället.

Är det något som pandemin belyst/lärt oss är att försiktighet, att inte ge oss ut när vi är förkylda etc. Har man lindriga besvär vuxen eller ditt barn smittar man ändå.

Vård för äldre

När vi blir äldre kan vårt behov av vård och stöd öka. Våra vårdcentraler ska hjälpa den äldre med mycket och även göra hembesök. Om det behöves mer avancerad vård ska remiss skickas till de geriatrika kliniker som finns runt om i Sverige, som är specialiserade på att ta emot äldre med sjukdomar.

Äldremottagning

Geriatrisk kallas den sjukvård som är specialiserad på att ge vård till äldre med sjukdomar som hänger ihop med åldrandet. Vi vill införa äldremottagningar på våra vårdcentraler, där de som är 75 år eller äldre kan få hjälp och stöd.

Syftet med äldremottagningar är att skapa trygghet, tillgänglighet och kontinuitet. Till en äldremottagning ska man kunna ringa direkt, utan knappvalskrav, kunna få fast vårdkontakt om man behöver, erbjudas besök, eller annan kontakt samma dag eller dagen efter.

En psykologkontakt på varje vårdcentral i Sörmland

Vårdcentralernas roll kommer att få ännu större betydelse i framtiden när århundrandets sjukhusreform genomförs.

I takt med att trycket på sjukhusen ökar växer också vårdköen. Med en psykolog på varje vårdcentral skulle också psykiatrins ansatta kö minska.

Att som sökande till psykiatrien få ett direkt möte med en psykolog på vårdcentralen är ett steg i rätt riktning då primärvården är den första instansen att vända sig till.

Varannan patient som är sjukskriven beror på psykiatriska diagnoser. Flertalet av dessa sjukskrivs just inom primärvården.

Vi satsar därför 5 miljoner kronor i vår budget för att säkerställa en psykologkontakt på varje vårdcentral.

Lättare att komma till sjukvården

Öka tillgängligheten till sjukvården genom att öka flexibiliteten i vårdcentralernas öppettider.

Vi ser det som en självklar service i ett modernt samhälle där många människor arbetar oregelbundna tider. Vi ser också ett behov av regelbundna specialiserade drop in-mottagningar. Idag sker detta ofta en gång per år i samband med en viss temavecka – till exempel för KOL, eller för att få sina födelsemärken undersökta. Vi ser ett behov att ha liknande drop in-mottagningar oftare, och på regelbunden basis.

Region Sörmland skall fortsätta att utveckla arbetet med gemensam vårdplanering tillsammans med kommunerna. Det finns goda exempel på hur den kommunala omsorgen och hemsjukvården är aktiva redan innan patienten skrivs ut från lasarettet. Vårdplaner bör för övrigt kunna upprättas med hjälp av videomöten eller andra moderna lösningar som inte innebär att onödigt mycket tid går bort för resor kors och tvärs i länet – oavsett om det är vår eller kommunens personal som tvingas resa.

Inom allt fler medicinska områden skapas tekniska möjligheter för patienter att själv ombesörja sin vård i hemmet. För de patienter som kan och vill, är det en lösning

Förebyggande och nära vård

Det finns i dag en utbredd ohälsa som är resultatet av arbetsliv, livssituation och livsstil. Region Sörmland behöver föra över mer resurser till satsningar på ökad hälsa och därmed förebygga och förhindra utvecklingen av sjukdomar.

Den hälsofrämjande och förebyggande vården ska vara högt prioriterad och ingå som en naturlig del i alla möten med patienten. För att detta ska bli verklighet är det nödvändigt att ha ett så kallat salutogent perspektiv. Det salutogenta perspektivet fokuserar på faktorer som orsakar och vidmakthåller hälsa, och inte på det som är sjukt – patogent.

Det finns mycket kunskap om det patogena. Men den kunskapen räcker inte för att visa vad som ger god hälsa. Det salutogena perspektivet tar vara på friskfaktorer och de möjligheter till god hälsa som finns. En positiv syn på varje persons möjlighet att ta ansvar för sin hälsa är viktigt.

Många allvarliga sjukdomar går att förebygga genom ändrade kost- och dryckesvanor och ett i övrigt sundare liv. Det kan vara svårt att bryta beteendemönster och byta livsstil. Men med rätt stöd i rätt tid kan människor påverkas och vara delaktiga i sin egen vård.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder bör få större utrymme inom ramen för den dagliga hälso- och sjukvården. I det hälsofrämjande förhållningssättet är det viktigt att se helheten.

Civilsamhällets betydelse för hälsan

En förutsättning för ett framgångsrikt folkhälsoarbete är en väl utvecklad samverkan mellan samhällets olika organisationer. Det gäller såväl samarbetet mellan myndigheter, regionen och kommunerna, som med det civila samhällets ideella aktörer.

Att oberoende av andra människor skulle leda till lycka är en missuppfattning. Social gemenskap är ett grundläggande mänskligt behov. Ensamhet kan leda till både psykisk och fysisk ohälsa.

Det engagemang och den gemenskap som människor upplever inom ideella organisationer såsom idrottsföreningar, kulturföreningar, kyrkor och samfund har betydande hälsofrämjande effekter. Därför är det viktigt att regionen ökar sitt stöd till organisationer som arbetar med sådana hälsobringande verksamheter.

Screening för typ 2-diabetes

Nästan var fjärde sörmlänning med diabetes är inte medveten om att hon eller han har sjukdomen. Efter förslag från Kristdemokraterna 2015 skulle landstinget undersöka möjligheten att införa ett pilotprojekt gällande diabetesscreening i länet. Vilket inte har skett.

Personer med diabetes har sällan symptom förän sjukdomen nått ett avancerat stadium. Då först får de en diagnos. Men det är viktigt att personer med typ 2-diabetes och pre-diabetes identifieras i ett tidigt skede. Då minskar riskerna för stroke, hjärtinfarkt och skador på njurarna.

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

I Sörmland finns cirka 15 000 personer med diagnostiserad diabetes. Det är en ökning med 2000 personer på 6 år.

Av dessa har 85 - 90 procent, typ 2-diabetes. Men ytterligare cirka 4 000 individer beräknas inte veta om att de har sjukdomen.

Att screena befolkningen i stort är dyrt och ineffektivt. Screeningen bör i första hand inriktas på högriskindivider.

Screening och interventionsprogram kräver investeringar. Men en pilotstudie i Södertälje har visat att det räcker att förebygga diabetes hos 4 procent av högriskindividerna för att satsningarna ska löna sig.

Investeringarna betalas tillbaka i form av minskade behandlingskostnader. Men målet är främst att bidra till tidig upptäckt och snabbt insatt behandling. Det kommer att leda till ökad livskvalitet för människor som riskerar att utveckla typ 2-diabetes.

Screening för kolorektal cancer

Kolorektal cancer är den fjärde vanligaste cancerrelaterade dödsorsaken i världen.

I Sverige drabbas 6 000 personer årligen. Kolorektal cancer är den tredje vanligaste maligna sjukdomen, och livstidsrisken att utveckla sjukdomen är 5 procent. Varje år dör 2 700 svenskar av kolorektal cancer.

Genom screening av kolorektalcancer kan diagnos ställas tidigare vilket förbättrar prognosen för patienten. Socialstyrelsen rekommenderar att hälso- och sjukvården bör erbjuda screening för tjock- och ändtarmscancer med test av blod i avföringen till män och kvinnor i åldern 60 - 74 år.

Regionstyrelsen beslutade i oktober 2019 att införa screening för tarmcancer. Samtliga regioner inom sjukvårdsregion Mellansverige har fattat beslut om start av denna screening. Ambitionen har varit att utnyttja ett nationellt gemensamt administrativt system som Stockholm använder för att på så sätt få en effektiv och nationellt jäm-

lik screening. På grund av juridiska hinder har anslutning till detta system försenats.

Kristdemokraterna vill avsätta 2 miljoner kronor för att finansiera screeningprogrammet samt finansiera implementering av nationell screening för kolorektal cancer

När själen blir sjuk

En människa är mer än sin fysiska kropp. Ibland blir själen sjuk och behöver vård. Men fortfarande står ofta tabun, skam och skuld i vägen för att människor ska få den vård som krävs och i tid.

Sjukvården måste bli bättre på att förebygga såväl psykisk som fysisk ohälsa genom att förstärka den hälsofrämjande hälso- och sjukvården.

Andelen personer som lider av allvarlig psykisk sjukdom tycks inte ha ökat under senare år. Men andelen personer som upplever psykiska besvär ökar. Det handlar framför allt om flickor i tonåren, unga vuxna, kvinnor i vård- och omsorgsyrken och människor som passerat åldersstrecket 65. Självmoden är högst i gruppen män över 65 år.

I Sverige har cirka 50 000 personer diagnosen schizofreni och 1 - 2 procent av befolkningen har någon form av personlighetsstörning. 40 - 50 procent av kvinnorna och cirka 30 procent av männen har någon gång under livet drabbats av depression som krävt behandling. Men många har inte fått den vård och det stöd som de har behövt. Staten, kommuner och regioner har ett gemensamt ansvar för att komma till rätta med bristerna inom psykiatri.

Satsningar på psykiatrisk vård ska vara prioriterade inom hälso- och sjukvården. Arbetet ska präglas av tillgänglighet och flexibilitet utifrån patientens behov. Såväl akut sjuka som kroniskt sjuka patienter ska, utifrån behov, beredas plats inom slutenvård, öppenvård eller inom närsjukvården.

När det gäller slutenvården är det viktigt att ingen

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

nekas plats eller skrivs ut på grund av platsbrist. Genom information och ökad kunskap måste attityden till psykisk ohälsa förbättras och bli mer-förstående och tolerant.

Anhöriga till personer med psykiatrisk vård behöver få mer stöd. Det är till stor hjälp om de kan få möjlighet att träffas genom anhörigträffar och att barn vars förälder drabbas av psykisk sjukdom måste uppmärksammas och ges adekvat stöd.

Inför Prostatacancer

Prostatacancer är Sveriges vanligaste cancer. Över 100 000 män lever med sjukdomen idag och varje timme året runt får en man det dystra beskedet om cancer. Upptäcks cancern i tid kan man i de allra flesta fall bli botad. Många män är rädda för att ta prover medan andra tänker att sjukdomen inte drabbar just dem. Men sanningen är att varje år får 10 000 män i Sverige prostatacancer. Alltså 27 män per dag och de flesta av dessa män kände sig helt friska innan diagnosen.

Socialstyrelsen fastställde 2018 att PSA-testet inte var tillräckligt för att införa screening och att risken för att många män behandlats i onödan var för stor. Sedan dess har prostatadiagnostiken förändrats i grunden. Med magnetkamera, MR och tilläggstester minskas risken för överdiagnostik och överbehandling väsentligt. Färre lågriskcancer upptäcks utan att de som kräver behandling missas.

Ett screeningprogram innebär att en avgränsad del av befolkningen bjuds in till en undersökning med syfte att upptäcka ett specifikt tillstånd. Om undersökningen ger en misstanke om tillståndet erbjuds ytterligare utredning, och om tillståndet påvisas erbjuds behandling.

Alkoholstopp inför operation

Sedan några år tillbaka ses patienters tobaksrökning som en påverkbar riskfaktor vid operationer. Region Sörmland har infört rutiner för att få patienter att göra rökuppehåll eller minska rökningen inför planerade operationer. Som-maren 2016 beslutade landstingsfullmäktige, efter förslag från Kristdemokraterna, att även

införa alkoholstopp inför planerade operationer. Studier visar att alkoholkonsumtion i samband med operation innebär större risk för infektion och ökad belastning på hjärta och kärl.

Barn och ungas hälsa

Barn och unga behöver en trygg och säker uppväxt för att uppnå en god hälsa och utveckling. Region Sörmland ska arbeta för att främja barns hälsa och utveckling och förebygga ohälsa genom tidiga insatser. Satsningar på barns hälsa är en investering för framtiden. Vården som rör barn och unga, både som patienter och nära anhöriga, ska tillgodoses i enlighet med FN:s Barnkonvention.

Under den pågående pandemin är det inte bara risken för smitta som skapar oro bland barn och unga. Omständigheter som social isolering, risk för arbetslöshet, ekonomiska problem, missbruksproblematik och hög stress- och konflikt-nivå inom familjen ökar risken för barn att fara illa och utsättas för våld i hemmet, enligt BRIS.

Kristdemokraterna har bland annat lagt in motion gällande BUP i länet. BUP har under en lång följd av år präglats av dålig tillgänglighet och ledningsproblem. Vi har under lång tid sett att köerna till utredning bara ökar. I nuläget är köerna längre än någonsin och detta är djupt oroande för dessa barn och ungdomar och deras familjer som behöver hjälp, behöver den oftast snabbt och en lång väntan gör bara situationen ännu värre. Därför är det viktigt att nu göra något långsiktigt åt situationen.

I syfte att förbättra verksamheten och öka valfriheten vill vi införa ett hälsoval för BUP. Det innebär att patienterna ska kunna välja mellan regionens egen BUP-verksamhet och andra vårdaktörer. Det är en möjlighet där den egna verksamheten och andra privata eller ideella organisationer kan erbjuda större valfrihet och mångfald och konkurrera om kvalitet.

Regelverket för detta hälsoval ska säkerställa kriterier för god kvalitet, effektivitet, kontinuitet och tillgänglighet.

Bastu

Bastubaden i Region Sörmland är idag en omöjlighet. Bastubaden är fortfarande stängda på våra sjukhus för patienter.

Att peka på bristen av evidensbaserad forskning om bastuns väl för enskilda besökare, sjuka eller friska är troligen det enkla knepet för att hålla stängt.

Kärlen vidgas, blodtrycket och blodfetterna minskar. Påverkan på immunförsvaret, hormonsystemet och nervsystemet bidrar till de positiva hälsoeffekterna. Men bastun har inte bara positiva effekter på det fysiska. I flera studier har man sett effekterna av att bada bastu regelbun-

det. Studierna tyder bland annat på minskat antal förkylningar, förbättringar för patienter med mildare depression, oro, muskelsvärk, ångest och huvudvärk

Att det skulle råda brist på resurser till bastuns uppvärmning är inget sjukvården kan ta hänsyn till vid sjukvårdande behandlingar. Sedan är priset för några timmars extra energiuttag för bastun försvinnande liten. Däremot är vinsten för patienterna både kroppsligt, själsligt och socialt enormt.

Vi kommer att uppmana majoriteten att hitta startknappen för bastun nu när pandemin tillåter för alla sjuka patienter som vill må bättre.

Alla barn skall få en god start i livet

Då sjukdom är oerhört kostsamt för den enskilde, länet och samhället är det lönsamt, både räknat i pengar och i uteblivet lidande, att Region Sörmland satsar på generella utåtriktade insatser som till exempel information, kunskap och upplysning.

Tidiga insatser ger ofta bäst resultat. Inom ramen för barnhälsovårdens basprogram erbjuder sjukvården hälsoundersökningar för små barn och stöd och rådgivning till nyblivna föräldrar. Andelen barn som nås av denna insats är hög. Risken att de barn som inte nås av barnhälsovården skall växa upp med sämre förutsättningar för en god hälsa är tillräckligt stor för att vi skall anse att det finns starka skäl att låta utreda om regionen på försök skall genomföra uppsökande verksamhet för att nå de barn som uteblir från kontrollerna.

Vi vill att BVC i samarbete med socialtjänsten skall erbjuda nyblivna förstagångsföräldrar flera hembesök, av både barnsjuksköterska och familjerådgivare tillsammans. Det ökar tryggheten och

förebygger psykisk och fysisk ohälsa, hos både barn och vårdnadshavare. När det infördes i Region Stockholm minskade besöken på akutmottagningarna för barn under ett år, och fler barn vaccinerades mot barnsjukdomar.

Vaccination mot vattkoppor

Vattkoppor är en vanlig infektionssjukdom som orsakas av ett virus. Den är mycket smittsam. Det är vanligt med feber och vätskefyllda blåsor som kliar. Symtomen är ofta besvärligare ju äldre du är. Sjukdomen brukar läka av sig själv. Efteråt finns viruset kvar i kroppen och kan ibland orsaka bältros.

Du kan bara få vattkoppor en gång. När du har haft sjukdomen blir du immun. Då kan du träffa personer som har vattkoppor eller bältros utan att bli sjuk. Det finns vaccin mot vattkoppor, som ger ett bra skydd och har få biverkningar, men som inte ingår i det allmänna vaccinationsprogrammet i Sverige.

Vaccinationsprogrammet erbjuder alla barn i

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Sverige vaccination mot tolv sjukdomar. Barn vaccineras för att få ett bra skydd mot allvarliga sjukdomar. BVC och elevhälsan informerar om när det är dags för barnet att få vaccinationerna.

För närvarande rekommenderas vaccination av barn med underliggande sjukdom som nedsätter immunförsvaret, till exempel maligna sjukdomar och kronisk njursjukdom. För att dessa barn inte ska smittas rekommenderas även vaccination av syskon och nära kamrater. Bedömningen görs av patientansvarig eller annan sakkunnig läkare. Vaccin mot vattkoppor kan ges till barn från 9 månaders ålder och vuxna. Det rekommenderas 2 doser med minst 4 veckors mellanrum för att säkerställa skydd mot vattkoppor.

En utredning om förutsättningarna för att införa vaccination mot vattkoppor i det allmänna vaccinationsprogrammet för barn har påbörjats på Folkhälsomyndigheten.

#Därför anser vi Kristdemokraterna i enlighet med vår motion, att Region Sörmland ska inför ett vaccin mot vattkoppor utan kostnad för barn och vuxna. Vi tillsätter 2 miljoner kronor.

Förstärk Barnhälsovården

Barnhälsovården är en viktig arena för folkhälsoarbete och når en stor del av Sörmlands befolkning. Genom generella hälsofrämjande och förebyggande insatser tidigt i barnets liv kan hälsan främjas både på kort och lång sikt. Under året har dock pandemin påverkat de yngre barnens och föräldrars hälsa. Fler föräldrar har ett ökat behov av föräldraskapsstödjande insatser och andelen 4-åringar med övervikt och fetma har ökat mot tidigare år.

Barnhälsovården har varit prioriterad under året och tillgången till barnhälsovården generellt har varit god. Barnen har dock haft mindre tillgång till att bli sedda i sin hemmiljö och föräldraskapsstöd i grupp har varit pausade på flera håll i länet.

Pandemin har gjort att förebyggande insatser till barn och deras familjer behövt ställas in från fle-

ra olika aktörer vilket påverkar de yngre barnens möjlighet till ett tidigt stöd i livet. Barnhälsovården har i uppdrag att tidigt uppmärksamma barn och föräldrars behov av stöd och insatser vilket blir en utmaning när samverkan kring de yngre barnen har fått stå tillbaka under pandemin.

För att säkra och möjliggöra barns rätt till jämlik och rättvis hälsa redan tidigt i livet behövs en fortsatt resursstark barnhälsovård i samverkan med andra aktörer. Familjecentraler är en arena som möjliggör till ökad samverkan och riktade insatser till barn och familj. Därav behövs en fortsatt etablering av och tillgång till familjecentraler i Sörmland. Vidare ses behovet av att arbeta för en god bemanning och att kompetenshöjande insatser med särskild fokus på hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt erbjuds samtlig personal.

Totalt var 20 811 barn inskrivna i barnhälsovården i Sörmland den 31 december 2020. Det är 141 färre barn än föregående årsskifte då 20 952 barn var inskrivna. Under de två sista åren ses en minskning av antalet inskrivna barn. Nyfödda barn Under 2020 skrevs 3059 nyfödda barn in i barnhälsovården, vilket är färre barn än föregående år då 3132 barn föddes i Sörmland. Antal nyfödda varierar stort mellan olika BVC.

Care Need Index (CNI) är ett socioekonomiskt behovsindex. Sörmland har fortsatt landets högst uppmätta CNI, 1,17. Detta innebär att det i Sörmland finns stora socioekonomiska utmaningar med en stor andel av befolkningen med utländsk härkomst, lägre utbildningsnivå och sysselsättningsgrad, stor inflyttning och många ensamstående föräldrar.

BVC med högt CNI för barn behöver mer resurser i form av ökad BHV-sköterske-, läkar- och psykologbemanning för att kunna bedriva en jämlik och rättvis barnhälsovård. Även andra professioner och utökad samverkan med andra aktörer kan behövas för att möta barns behov.

Vårdtyngden är stor inom barnhälsovården. Genom att tillföra extra resurser till barnhälsovården vill vi medverka till att minska skillnaderna

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

i hälsa i Sörmland. Sörmlands vision om att vara Sveriges friskaste län 2025 ska i allra högsta grad gälla barnen!

Vid beräkning av resurser för barnhälsovård behöver hänsyn tas till Sörmlands höga CNI relativt till Sverige i övrigt.

#Därför föreslår vi 5 miljoner kronor för att förstärka barnhälsovården

Familjecentraler – viktigt stöd för familjerna

Familjen är den viktigaste gemenskapen i samhället och basen för att kunna tillgodose våra grundläggande mänskliga behov. Att på olika sätt stödja familjen, oavsett hur den ser ut, är viktigt ur ett folkhälsoperspektiv.

Övervikt och fetma beskrivs som en växande epidemi i världen och är alltmer vanligt förekommande hos såväl barn i skolåldern som i den vuxna befolkningen. Det är idag känt att både moderns och faderns levnadsvanor och BMI-värde påverkar barnets viktutveckling. Detta belyses bland annat i Pep-rapporten 2020, där det även konstateras att barn i familjer med sämre socioekonomiska förutsättningar rör sig mindre och följer livsmedelsverkets kostrekommendationer i lägre utsträckning.

När pandemin är över kommer vi som samhälle att behöva kraftsamla och sätta in resurser som både motiverar och möjliggör att barn kommer i rörelse igen, och helst än mer än tidigare.

Familjecentraler i Sörmland har en viktig roll i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, samt i att identifiera och initiera tidiga insatser för barn med övervikt eller fetma. I dagsläget är behandling av övervikt och fetma som mest framgångsrik i förskoleåldern.

Kristdemokraterna vill avsätta 40 miljoner kronor för att öka mobilisering och samverkan mellan kommuner och regionen, kompetenshöjande insatser och utredning av offentliga styrmedel, samt att olika uppföljningssystem behöver utvecklas inom regionen.

När barn blir utsatta för våld och övergrepp

Hösten 2016 biföll landstingsstyrelsen Kristdemokraternas förslag om att inrätta ett barnskyddsteam i Sörmland. Från 1 januari 2019 finns ett länsövergripande barnskyddsteam tillgängligt för Region Sörmland. Barnskyddsteamet förstärker stödet till verksamheter inom området barn som far illa eller riskerar att fara illa. Dessvärre har Sjuk- och hälsovård uppenbara svårigheter att anmäla barnmisshandel, medan anmälningar om barnmisshandel från förskolor, skolor och föräldrar har ökat.

Det finns fortfarande en underrapportering trots att anmälare i sin helhet anmäler mer tycks det fortfarande kvarstå vissa utmaningar med en underrapportering bland annat inom hälso- och sjukvården. Den allvarligaste konsekvensen av att inte anmäla misstanke om att ett barn far illa är att barnet dör. Socialstyrelsens utredningar av sex barn som dödades till följd av brott 2016 och 2017 konstaterar att underlåtenheten från hälso- och sjukvården att anmäla misstanke om att ett barn far illa gäller både när vården har haft kontakt med barnet direkt, men oftast när en vuxen, som haft barn i sin närhet, har haft kontakt med vården. Därför menar vi Kristdemokrater att barnskyddsteamet bör förstärkas ännu mer.

Satsning på psykiatrin

Runt om i landet är den psykiatriska vården eftersatt. Den motsvarar inte allmänhetens behov av vård.

Under lång tid har sjukvården inte klarat av att möta den ökade psykiska ohälsan hos olika grupper. Sverige har till exempel fått allvarlig kritik för att inte göra tillräckligt för unga personer med psykisk ohälsa, och även bland våra äldre finns det många som lider av psykisk ohälsa. Vi vill öka psykiatrins andel av sjukvårdens totala resurser, och arbeta mer förebyggande även inom den psykiska ohälsan. Vi tror att regionens kulturverksamhet kan fylla en viktig funktion när det gäller förebyggande satsningar, särskilt mot psykisk ohälsa hos äldre. Goda exempel finns runt om i länet, och vi vill hjälpa till att sprida dem.

Vi uppmuntrar satsningar på samtalsmottagningar inom barn- och ungdomspsykiatrin, men konstaterar samtidigt att dagens resurser långt ifrån är tillräckliga för de behov som finns. Vi vill återöppna samtalsmottagningar för unga vuxna, de mellan 18 och 25 år.

Mobila team inom psykiatrin

Mobila team har fungerat bra där de finns, men likväl som för den somatiska vården behöver de mobila teamen för psykiatrisk vård ses över. De geografiska områdena är stora och behoven ökar.

Vi ställer oss bakom satsningen för att utveckla mobila team inom psykiatrin. Dels behövs en kartläggning över behov och befintliga resurser, men vi vill samtidigt göra en utvärdering för att se om mobila team räcker som ersättning för de öppenvårdsmottagningar som stängts de senaste åren. När de alla de patienter som hade vänt sig till en öppenvårdsmottagning, eller behöver verksamheten kompletteras för att vi skall kunna ge sörmlänningar med psykisk ohälsa bästa möjliga vård?

Psykiatrisk akutmobilitet, PAM

Ibland räcker det dock inte med mobila team – är behovet akut måste hjälpen fram snabbare. Ofta när det handlar om akut psykisk ohälsa larmas polis till platsen, eftersom de har befogenheter att omhänderta en person som riskerar att skada sig själv eller andra. Deras uppgift blir ofta att skjutsa personen till psykiatrisk akutmottagning, vilket för många – även de som vill ha vård – kan upplevas som hotfullt och stigmatiserande, som om psykisk ohälsa var något kriminellt.

I Region Stockholm har man prövat en modell med psykiatrisk akutmobilitet (PAM), där erfarna psykiatrijuksköterskor bemannar en slags psykiatriakutbil som komplement till de vanliga blåljusfordonen. De har larmats ut av ambulansdirigeringen i nära samarbete med polis, och uppgifterna har främst varit larm om självmordsförsök samt alla larm om akut psykisk ohälsa hos barn.

Resultaten av projektet har visat på stora vinster när det gäller både bemötande och att patienterna oftare hamnar direkt till rätt instans – exempelvis beroendemottagning – utan att alltid behöva passera psykiatriakuten, som fallet ofta var förr. Vi vill undersöka möjligheterna att inrätta en liknande lösning i Sörmland.

Fler insatser mot självmord

Självmord är ett stort samhällsproblem och ofta är det ett tabubelagt ämne. Varje självmord är en tragedi och ofta ett livslångt trauma för anhöriga och närstående. Samhällskostnaden är flera miljoner per självmord. Vi vill se en nollvision för självmord och föreslår att regionen tar fram en strategi för att förebygga självmord i Sörmland – ett bra sätt att knyta samman de insatser som redan idag görs, men i form av enskilda projekt och aktiviteter. Områden som kan ingå är samverkan med kommuner och andra aktörer, samarbete

mellan somatisk och psykiatrisk vård, hantering- en av känsliga uppgifter, med mera. I samband med att landstinget bildade Region Sörmland och tog ett större ansvar för infrastrukturfrågor aktualiseras denna fråga ytterligare.

Äldre är en grupp som ofta glöms bort när man talar om psykisk ohälsa, men de flesta som tar sitt liv är män över 55 år. Det är angeläget att medarbetarna inom vård och omsorg tränas i att se varningstecken när äldre mår dåligt. Regionen behöver ta ett större ansvar för att säkerställa tillräckliga resurser för utbildning, tid för samtal med de äldre, samt analyser och uppföljning av resultatet. Därför vill vi etablera ett preventivt programarbete inom hälso- och sjukvården, för att öka kunskapen om självmord och främja tidig upptäckt av, och stöd till, äldre som mår psykiskt dåligt.

Idag saknas en sammanhållande kraft som erbjuder stöd till anhöriga till personer som tagit, eller försökt ta, sitt liv. Vi vill att regionen tar initiativ till ett sörmländskt kriscenter för att stödja drabbade anhöriga och efterlevande. Ett sådant kriscenter behöver innehålla multidisciplinära kompetenser med insatser från både kommuner och regionen.

Varje år tar cirka 60 barn och unga under 20 år sitt liv, ibland är de så unga som 8–10 år. Många gånger har det funnits varningssignaler, men där samhället har brustit i att identifiera dessa och vidta åtgärder. Ibland räcker det med väldigt enkla insatser för att förebygga och förhindra självmord, men idag saknas ett tydligt ansvar för att utreda genomförda självmord och självmordsförsök. Därmed förloras värdefull kunskap som skulle kunna vara användbar. Vi vill att det skall vara obligatoriskt med händelseutredningar när barn och unga tagit eller försökt ta sitt liv, i syfte att identifiera och åtgärda eventuella brister i det offentliga åtagandet.

Slopa remisskravet för neuropsykiatriska utredningar

Från och med den 1 augusti 2019 har remisskrav införts inom regionen för neuropsykiatriska utredningar. Köerna för dessa utredningar är långa och istället för att satsa de resurser som krävs för att komma tillrätta med problematiken har ett remisskrav införts som hindrar sörmlänningarna att få de utredningar som så ofta krävs. Remisskravet i sig är ett bevis på att man misslyckats med vården för dessa patienter; vi anser att remisskravet bör avskaffas och tillgängligheten inom vår egen vård istället förbättras. Vi vill även att bedömningsenheten skall utvärderas inför en

eventuell avveckling

Barn och ungas psykiska ohälsa

Den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Enligt Socialstyrelsen uppger allt fler ungdomar att de lider av psykiska besvär som oro eller ångslan. Det är framför allt depressioner, ångestsjukdomar och missbruk som ökar. Det har också skett en ökning bland ungdomar som behöver sjukhusvård på grund av psykisk sjukdom. Våra unga mår helt enkelt inte lika bra som de, materiellt sett, har det.

I Sverige tar cirka 150 ungdomar sitt liv varje år. För en människa som mår så dåligt att själva livet känns omöjligt att utstå spelar sjukvården en mycket viktig roll. Naturligtvis för att förebygga men också för att rädda liv i en akut situation eller att ge hjälp efter ett självmordsförsök. Störst betydelse har dock de medmänskliga möten som sker i vår vardag. Möten där vi, var och en av oss, kan göra skillnad för medmänniskor som mår dåligt. Vi måste även hjälpas åt för att bryta tystnadskulturen kring en alltför vanlig dödsorsak. Genom projektet Suicidprevention Sörmland gör regionen ett viktigt arbete för att öka kunskapen om självmord och suicidprevention samt för att öka samverkan mellan berörda aktörer i länet.

Syftet med föreliggande strategi är att fastslå strategier och insatser för ett långsiktigt och kunskapsbaserat suicidpreventivt arbete i Region Sörmland, med utgångspunkt i NASPs samt Folkhälsomyndighetens sammanställningar av vetenskapliga artiklar och undersökningar om suicid och suicidförsök.

En höjd ambitionsnivå och nollvision för suicid kan realiseras endast om perspektivet vidgas och alla bidrar med sin del för att förhindra suicid. Denna strategi är utformad på en övergripande nivå och pekar ut riktningen och fungerar som ett stöd i framtagandet av lokala handlingsplaner, vilket innebär att samtliga verksamheter i regionen ska tillämpa strategin in om ramen för ordinarie verksamhetsplanering

Kristdemokraterna har länge pekat på att alla

barn och unga, 6 - 17 år, med psykisk ohälsa inte får den hjälp de behöver. De kan vara för sjuka för att få hjälp inom elevhälsan, men för friska för BUP.

Föräldrar med barn upp till skolåldern har tillgång till BVC och alla som fyllt 18 år kan vända sig till vårdcentralen.

Kristdemokraterna har i flera år föreslagit att regionen ska starta mottagningar för barn- och ungdomshälsa, som finansieras i samverkan med kommunerna. En sådan verksamhet skulle bemannas av psykologer, kuratorer, socionomer, specialistsjuksköterskor och barnläkare för att möta de barn och ungdomar som lider av lättare psykisk ohälsa.

Stärkt barn- och ungdomspsykiatri

Liksom i många andra delar av landet har Sörmland långa köer till barn- och ungdomspsykiatri, BUP.

Det är med oro vi ser att kön till förstabesök och behandling inom psykiatri har 500 personer väntande. Barnkonventionen har blivit lag. Barnkonventionen reglerar bland annat barns rätt att utvecklas, deras rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället samt deras rätt till sjukvård och rehabilitering. Barn utvecklas fort, och kan utsättas för extra lidande om de behöver vänta på vård. En försenad eller utdragen utredning kan vara hindrande i barnets liv och utveckling, i barnets möjlighet att få rätt stöd, rättigheter och vård.

Att utöka samverkan med elevhälsan är ett sätt att möjliggöra bättre vård för många patienter samt se till att alla tas om hand på lägsta möjliga omhändertagningsnivå.

#Vi föreslår en satsning på BUP, med syfte att korta köerna och förbättra verksamheten, öka valfriheten därmed införa ett hälsoval för BUP. Därför vill vi avsätta 15 miljoner kronor.

Trygg och värdig vård för äldre

Andelen äldre växer och patientgruppen står för huvuddelen av vårdbehoven. Den geriatriska kompetensen måste höjas och äldreomsorgen behöver organiseras för att bättre möta utvecklingen. Äldre och multisjuka med komplex sjukdomsbild ska erbjudas en adekvat och anpassad vård. Lika viktigt är att ge äldre det stöd som de behöver för bibehållen hälsa. Corona pandemin har visat på brister som inte borde finnas i Sörmland 2021.

Vi vill bygga ett samhälle där människor kan åldras i trygghet och värdighet. Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande över sin vardag med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg.

Det friska åldrandet, att se äldre som en resurs att ta tillvara och att ha ett väl fungerande samspel mellan generationerna är också viktiga beståndsdelar i vår äldrepolitik.

Covid-19

IVO granskade regionens arbete på en övergripande nivå i dess roll som ytterst ansvarig huvudman för hälso- och sjukvården med anledning av covid-19-pandemin. Hur utbredd smittspridningen av covid-19 har varit över landet varierar. Men i region Sörmland har smittspridningen varit mer omfattande under granskningsperioden.

IVO kom fram till skrämmande uppgifter.

- Äldre som bor på särskilt boende har inte fått vård och behandling utifrån den enskildes behov vid misstänkt eller konstaterad covid-19.
- Äldre som bor på särskilt boende och deras närstående har inte fått information och gjorts delaktiga vad gäller vård och behandling vid misstänkt eller konstaterad covid-19.
- Ställningstagande om och genomförande av

vård i livets slutskede har inte skett i enlighet med gällande regelverk under covid-19-pandemin för äldre som bor på särskilt boende.

- Det går inte att följa vården och behandlingen till äldre som bor på särskilt boende som haft misstänkt eller konstaterad smitta av covid-19 pga. brister i primärvårdens patientjournaler.

Förstärk äldres rättigheter

En rättighet innebär anspråk att få förverkliga och uppleva ett värde. Det handlar om rätten till ett meningsfullt liv, att bemötas med värdighet och respekt, uppleva kärlek, att få ta del av sanning, få tillägna sig kunskap och att få uppleva en ren miljö. En skyldighet påtalar ett ansvar för värdena och rättigheterna till dem.

Samhället måste skapa förutsättningar för att människor ska få kunna växa upp och åldras under trygga och värdiga former. Respekten för alla människors absoluta och okränkbara värde måste upprätthållas under hela livscykeln. Värdigheten i ett samhälle kan bäst bedömas utifrån hur man bemöter de mest behövande människorna.

Alla medborgare ska kunna åldras med värdighet. Det innebär att service, vård och omsorg ska vara tillgänglig och ges utifrån en helhetssyn på den enskilde med hänsyn till själsliga, andliga och materiella behov.

Denna samhälleliga skyldighet innebär att äldreomsorgen måste vara väl utbyggd med hemtjänst och hemsjukvård. Äldres inflytande i form av patient-, pensionärs eller brukarföreningar ska uppmuntras.

Individuella behov ska vara utgångspunkten för service, vård och omsorg och förhållningssättet ska genomsyras av respekt för den enskildes integritet och rätt till självbestämmande.

Ingen ska behöva dö ensam

2020 är ett år vi alla kommer minnas med stor sorg och saknad av närstående, vänner, medarbetare och medmänniskor. Vi går in i döden helt ensamma, Statistik från svenska palliativregistret visar att hela 30 procent av de som avlider på sjukhusen i Sörmland är ensamma under livets absoluta slutskede. Det är 1000 sörmlänningar som dör ensamma. De är den näst högsta siffran i landet. Dessutom ligger Sörmland sämst till vad det gäller en läkarkontakt i livets slutskede och bara 50% av patienter får brytpunktsamtal inför sista dagarna i livet.

Att fastställa när en person nått den så kallade brytpunkten är en mycket viktig del av den palliativa vården. Brytpunkten markerar övergången till palliativ vård i livets slutskede då vården ändrar inriktning

Vi vill avsätta 1 miljon kronor för kompetenshöjande insatser för att få alla läkare och ledare på alla nivåer att förstå att det här är viktigt, att ge alla människor en god vård i livets slut.

Vi vill avsätta 500 000 kronor för att fler ansluter sig till det svenska palliativregistret för bättre täckningsgrad

Vi vill avsätta 500 000 kronor för att samverkan mellan kommun och region ska fungera bättre vid palliativ vård

En levande kultur och lärande för livet

Region Sörmland har en viktig uppgift när det gäller att skapa en levande kultur i länet. De som bor i vårt vackra landskap ska ha god tillgång till konst, musik, teater, naturupplevelser och en folkbildning som gör det möjligt att lära hela livet.

Kultursektorn har skakats rejält i Coronapandemins svallvågor. Effekterna har varit många stängda verksamheter, inställda arrangemang och föreställningar. Region Sörmland ska fortsätta att ta initiativ för att skapa förutsättningar för ett fortsatt rikt kulturliv.

Kultur har ett egenvärde och ska vara en obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Från politiskt håll är inte uppgiften att styra utbudet utan att ge kulturlivet bästa möjliga förutsättningar att växa fritt. Kulturen ska nå och angå alla invånare. Region Sörmland ska, med utgångspunkt i mänskliga rättigheter, arbeta för ett kulturliv som präglas av jämlikhet, jämställdhet och interkulturell dialog.

Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet som skapare, publik och deltagare. Fokus på barn och unga ska stärkas än mer. Det rika natur- och kulturarvet runt Nynäs ska vara tillgängligt och levande för alla invånare och besökare. Kulturupplevelser får människor att må bra och de bidrar även till att stärka lokal och regional attraktionskraft och utveckling.

Kulturen behöver mer än i dag bidra som en kraft för attraktivitet, delaktighet och samhällsutveckling i varje kommun i Regionen. Region Sörmland ska genom samordnande initiativ sträva efter att de kommunala kulturverksamheterna utvecklas. Den kulturella infrastrukturen behöver stärkas så att fler invånare på mindre orter får tillgång till ett aktivt kulturliv.

Genom tätt samarbete mellan det offentliga, det privata och civilsamhället, däribland det fria kulturlivet, blir kulturen starkare. Civilsamhället har en stor variation av verksamhets- och organisa-

tionsformer och kan därigenom främja ökat deltagande i kulturlivet på områden dit etablerade institutioner och marknadskrafter inte når.

Region Sörmlands största kulturinstitutioner och fritidsområden – såsom Sörmlands museum, Scenkonst Sörmland och området kring Nynäs slott – har alla gott renommé och erbjuder ett variationsrikt utbud av hög kvalitet. Det är av stor vikt att arbetet som bedrivs inom dessa institutioner, för att nå nya publikgrupper, fortsätter att utvecklas.

Folkbildningen engagerar brett och skapar därmed goda förutsättningar för kultur och bildning med bredd och djup. Det är inte minst av betydelse att stärka samverkan mellan folkbildningen och regionala verksamheter inom områdena ofrivillig ensamhet, kultur och hälsa och integration.

Läsfärdighet och läsförståelse är grundläggande förutsättningar i barn och ungas utbildning. Litteraturens, kulturens, utbildningens och folkbildningens aktörer behöver tillsammans kraftsamla och ta ansvar för att skapa intresse och lust bland yngre för läsning och bildning. I takt med att medieutbudet ökar blir det allt viktigare att kunna värdera och kritiskt granska text och bild. Region Sörmland ska fortsätta ta initiativ som syftar till att höja medie- och informationskunnigheten (MIK).

Regionen ska utöka användandet av digitala lösningar för att bidra till ett mer attraktivt kulturutbud utanför de större städerna. Även arbetet för att stärka möjligheterna för mindre orter och landsbygd att utvecklas genom kulturella och kreativa näringar ska fortsätta utvecklas. Kulturella mötesplatser stimulerar till kreativitet och förnyelse av kulturlivet. Inte minst behövs fler mötesplatser för ungdomars kulturutövande och kulturkonsumtion skapas.

Kulturupplevelser – en viktig del av livet

Forskning visar att kulturella upplevelser gör människor fysiskt friskare. Det är därför viktigt

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

att stärka barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet. Vi anser att kultur ska vara en viktig del inom omsorgen och att kultur på recept ska kunna ges som rehabilitering.

Den kreativa sektorn är en viktig näring i Sörmland och gör att hela Sörmland kan leva och utvecklas. Region Sörmland äger i dag cirka 12 000 konstverk och varje år tillförs cirka 200 verk till samlingen. Konsten håller hög kvalitet, vänder sig till olika målgrupper och speglar aktuella frågeställningar och tekniker. Regionens konstsamling är mycket uppskattad och fyller en viktig funktion genom att skapa en trivsamt miljö för patienter, besökare och personal.

Kristdemokraterna har länge förespråkat ett, så långt det är möjligt med hänsyn till upphovsrätten, upprättande av ett konsgalleri på internet. I ett första skede kommer de senaste konstplaceringarna att presenteras på webben.

Förutom museiverksamheten bedriver Region Sörmland en omfattande kulturverksamhet. Genom den unika Sörmlandsmodellen når vi alla barn mellan 5 - 15 år med kulturaktiviteter två gånger per år.

Ökna Naturbruksgymnasium

Ökna ska kompetensförsörja de gröna näringarna. Ökna erbjuder gymnasial utbildning och gymnasiesärskola. De har i uppdrag att vara kompetenscentrum för de gröna näringarna och vara en aktiv del i landsbygdsutvecklingen. Detta kan bidra till en ökad självförsörjningsgrad i jordbruket. Skolan ska bidra till att möta näringens kompetensbehov, stärka företagande och vara ett nav för näringarna och hela landsbygden. Skolan ska utgöra spetsen av naturbruksutbildningar och ge en kvalificerad utbildning inom de gröna näringarna.

Ökna Naturbruksgymnasium ska fortsätta att utveckla och sprida kunskap om biologisk mångfald i till exempel trädgård/parkskötsel, lantbruk och i det nya ämnet Naturturism. Det är viktigt att skolan får fler elever som klarar grundläggande högskolebehörighet. Detta då det är en förutsättning för fortsatta studier, till exempel agronom, veterinär och lantmästare.

Folkhögskolorna

Folkhögskolorna har, genom sin särskilda pedagogik och arbetssätt, en viktig roll att spela i utbildningssystemet. Särskilt viktig är den "allmänna kursen" som utgör basen inom folkhögskolan. Att få möjlighet att fullfölja sina studier, på grundskole- eller gymnasienivå har och har haft en mycket stor betydelse för många individer genom åren.

Utbildningsväsendets största utmaning är att klara av att fortsätta utveckla sin verksamhet i takt med nya samhällsutmaningar. Folkhögskolorna har alltid varit en aktör med god förmåga att möta nya utmaningar, behov och forma nya utbildningar utifrån det som samhället behöver och efterfrågar.

Regionens folkhögskolor ska spela en tydlig roll som utbildningssamordnare för att möta viktiga samhälls- och kompetensförsörjningsutmaningar. Folkhögskolorna är en väl utvecklad resurs för att sprida folkbildning och genom sina olika profiler speglar de mångfalden i samhället. Pedagogiken och traditionen hos folkhögskolorna betyder mycket för att motivera och stödja unga personer som hoppat av grund- och/eller gymnasieskolan.

Folkhögskolornas studieform ger ofta nya chanser till studier som senare kan leda till jobb. Region Sörmland bör, som ägare till egna folkhögskolor, skapa förutsättningar för bra studiemiljö och i förekommande fall internat för personer som bor långt från skolorna.

Region Sörmland ska verka för att skapa en ännu starkare samverkan mellan kommuner, studieförbund, folkhögskolor och eftergymnasiala kulturutbildningar. Uppdraget och det regionala ersättningssystemet för folkhögskolorna kommer förändras för att dessa i högre utsträckning ska bidra till att ge fler en andra chans i utbildningssystemet.

Folkhögskolorna bidrar i arbetet med Kraftsamling fullföljda studier. Alla skolor som vill, egna och rörelsedrivna, ska kunna bidra i arbetet med att ta emot elever med stora behov.

Hela Sörmland ska fungera

Förvaltarstanken, omsorgen om vår gemensamma miljö som vi ska ge vidare till kommande generationer, är en central del av den kristdemokratiska ideologin. Självklart ska arbetet med en hållbar utveckling på miljöområdet prioriteras av Regionen. Vi behöver minska klimatpåverkande växthusgaser och satsa på energiefektivisering och förnybara energikällor.

Region Sörmland orsakar varje år utsläpp av cirka 10 000 ton koldioxid från den egna verksamheten och från besökarnas resor. Det finns därför stor anledning att underlätta för både personal och besökare att åka kollektivt eller cykla till våra inrättningar.

Region Sörmland har verksamheter i hela länet vilket innebär många och långa transporter. Det handlar om ambulanstransporter, sjukresor, varutransporter och personal som dagligen färdas i bil i länet. Regionens alla transporter bör ske med förnyelsebara bränslen för att minska belastningen på miljön. Vidare vill vi fortsätta att ha videokonferenser, något som sparar tid och minskar utsläppen.

Upphandling är ett viktigt verktyg för att minska miljöpåverkan och för en hållbar utveckling. Upphandlingar ska göras enligt gällande policy. Uppföljning ska ske kontinuerligt för att politiken ska kunna vidta nödvändiga åtgärder.

Läkemedel och dess miljöpåverkan är ett viktigt område. Vi behöver arbeta intensivt för att minska belastningen på miljön när det gäller läkemedel och läkemedelssubstanser. Det handlar främst om hormoner, antibiotika och cytostatika.

Jordbruk och skogsbruk

Kristdemokraterna har under många år varit tydliga med att hela Sverige ska ha förutsättningar att leva och utvecklas. Inte minst de senaste två

åren har genom pandemin och de bevisade klimatförändringarna visat på vikten av att Sverige har en självförsörjning värd namnet. Att kunna leva, verka och bo på landsbygden i hela Sverige är av största vikt. Det gäller även oss här i Sörmland. Vi har en stor inflyttning från storstadsområdena, och många av dem vill leva och verka på landsbygden. Det kräver god infrastruktur, i form av bredband till ALLA, bra vägnät som underhålls och förbättras, kollektivtrafik, inte minst bra och säkra skolskjutsar med rimliga restider.

Men grunden för en levande landsbygd, är en livskraftig jord och skogsbruk. En bibehållen och stärkt äganderätt för skogen, i kombination med Kristdemokraternas förvaltarstänke, dvs bruka skogen på ett miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt. Men det kräver också att man tar ett ägaransvar vid t.ex. de hårda barkborreangrepp som länet och inte minst kusten med Nynäsområdet drabbats av. Det gäller att agera snabbt och få bort angripna och omgivande bestånd, samt att överväga om man kan ha andra bestånd än granskog.

När det gäller jordbruket samma sak, långsiktigt hållbart brukande, kan vara ekologiskt eller konventionellt, det viktiga är ett kretsloppsanpassat jordbruk, som har rimliga villkor att verka i hela länet. Där gäller ju t.ex. att Regionen så långt det bara är möjligt, köper in närproducerade varor och tjänster.

Jakten är viktig både som näring och fritidssyssla i länet. Men vi måste se till att hålla en rimlig balans på viltstammarna. Om vi menar något med "en hållbar jord" och skogsbruk, så måste viltstammarna minskas radikalt i många delar av länet. Även där har regionen ett stort ansvar som stor markägare i länet.

Den sörmländska naturen

Sörmlänningarnas behov av närliggande frilufts- och rekreationsområden ligger fast. Ett tecken på detta är att Nynäsområdet blivit mer och mer attraktivt i takt med att utbudet och kännedomen om området har ökat. En vidareutveckling av Nynäsområdet och dess verksamheter kommer att betyda mycket för den regionala besöksnäringen i framtiden.

I Sörmland finns det flera uppskattade cykel- och vandringsleder som bidrar till motion och främjar intresse för naturupplevelser. Lederna har även potential att bidra till ökad turism och besöksnäring. Som en del i regionens hälsofrämjande arbete föreslår vi att regionen stöder dessa verksamheter. Bland annat vill vi se att regionen utvecklar sitt stöd till föreningen Sörmlandsleden, exempelvis för att informera om och tillgängliggöra de sträckor som är anpassade för personer med funktionsnedsättning.

Slakteri

Förra sommarens värme och den påföljande fodersituationen aktualiserade åter behovet av fler slakterier i Sverige, och då inte minst i det jord-

brukstata Sörmland. Torkan 2018 och den påföljande fodersituationen aktualiserade åter behovet av fler slakterier i Sverige, och då inte minst i det jordbrukstata Sörmland.

Vi vill utreda möjligheterna att uppföra ett slakteri i kommersiell skala i anslutning till naturbruksutbildningen. Det finns idag inget motsvarande slakteri i Sörmland, men preliminära efterforskningar visar på ett stort intresse – inte minst från LRF och KRAV.

Det finns idag lämplig mark vid Öknaskolan, och även särskild betesmark där djuren som transporterats till slakteriet kan beta ett par dagar innan slakt, för den bästa djuromsorgen och köttkvaliteten.

Det skulle vara en uppenbar förbättring för naturbruksutbildningen att kunna erbjuda sina elever professionell slaktutbildning, såväl som hantering av den egna köttproduktionen. Övrig tid avser vi upphandla en privat entreprenör för att driva affärsverksamhet i lokalerna. Vi vill att regionen därtill samverkar med externa aktörer för att undersöka möjligheterna att söka extern finansiering för uppförandet av ett slakteri.

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Viltstrategi

Jakt är en viktig del av livet och livskvaliteten för många sörmlänningar, och det är också en viktig inkomstkälla för många markägare och en stor del av den sörmländska turistnäringen.

En av de utmaningar som Sörmland står inför är hur marknaden och konsumtionen skall utvecklas för att bli mer hållbar. För att kunna mätta en växande befolkning behöver vi producera mer mat på ett effektivare sätt. I det klimatpolitiska ramverket för Sverige slås det fast att vi senast år 2045 inte skall bidra med några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Innan dess skall vi enligt Agenda 2030 bidra till att minska svälten i världen. Detta innebär att vi, förutom att öka produktionen av livsmedel, behöver hitta smarta och hållbara metoder för produktion.

Jakt och vilt är också en viktig del inom våra utbildningar på Öknaskolan, där bland annat framtidens viltmästare och viltvårdare utbildar sig.

#Vi vill att regionen tar fram en viltstrategi, som knyter samman och vägleder våra insatser på området, inom bland annat utbildning och regional utveckling.

Hållbar mat med stärkt djurskydd

Genom att köpa in klimat- och miljösmarta livsmedel kan regionen bidra till minskad användning och spridning av giftiga bekämpningsmedel samt till en ökad biologisk mångfald och andra positiva effekter för djur och natur. För att minska onödiga transporter vill vi att regionen i största möjliga mån prioriterar närproducerade, hållbara, varor.

Det är främst genom upphandling som man kan påverka utfallet av de olika krav som ställs upp i regionens kostpolicy. Storleksmässigt mindre upphandlingar ger möjlighet även för lokala livsmedelsproducenter att lämna anbud, vilket också medför kortare transporter och minskad miljö-

belastning. Kostpolicyen bör kompletteras med krav på djurskydd, liksom de som redan finns i riktlinjer för upphandling. Regionen bör verka för att det livsmedel som köps in i högsta möjliga mån produceras i enlighet med svensk lagstiftning. Vi stödjer också regionens arbete för minskat matsvinn.

Resurseffektiviseringar

Vi behöver minska vår resursanvändning. Det gäller såväl vatten som energi. Vi föreslår att regionen skall anta en investeringsstrategi för detta ändamål. Det räcker nämligen inte med traditionell effektivisering utan det krävs investeringar i ny teknik för att åstadkomma stora förbättringar.

Vi tror på ökad användning av förnyelsebar energi – till exempel från solceller. Vi vill att det investeras i solceller på alla lämpliga och ekonomiska ställen, som exempelvis tak till sjukhus eller andra byggnader som regionen äger. Livslängden för solcellspaneler överstiger vida den ekonomiska avskrivningstiden.

Regionen står inför ett flertal stora investeringar i fastigheter. Det är oerhört viktigt att miljötänkande får prägla dessa planerings- och byggprocesser. Dels är det viktigt att husen byggs på ett långsiktigt hållbart sätt, med miljövänliga och hälsosamma material och metoder, dels är det viktigt att de redan från början anpassas till moderna krav på energianvändning. Det finns dock ingen anledning att sätta kraven till guld nivå – särskilt inte som det idag inte finns utarbetade riktlinjer för guld nivå för sjukhusbyggnader, så man tvingas göra konstanta undantag. Vid miljöbyggnad guld tillkommer ofta kostnader för projektering, konsultering och utökade materialkostnader samt en ofta omfattande dokumenthantering. Detta kan fördyra och förlänga en byggprocess och målet kan trots det vara svårt att uppnå och upprätta både ur kompetens- och ekonomisynpunkt. Vi menar att bronsnivå är lämpligt för regionen.

Sörmland – en region i framkant

Vi vill stärka samarbetet i Sörmland men också med vår omvärld. Sörmland är en del av Sveriges största och starkaste tillväxtområde, Stockholm-Mälardalsregionen. Här bor drygt 4,1 miljoner människor. Hela 46 % av Sveriges BNP skapas här och 24 av landets 48 högre lärosäten ligger i vår storregion.

Vi behöver bli bättre på att söka resurser från EU:s strukturfonder. Särskilt de som riktar sig till de lokala och regionala nivåerna, för en ökad tillväxt i vår region.

Sörmland består av knappt 300 000 invånare, som bor, arbetar, lever och utbildar sig i vårt län med omnejd. Genom att stärka vår attraktivitet hos både arbetsgivare och medborgare förbättrar vi för både gamla och nya sörmlänningar. Det är viktigt att vi värnar det goda samarbete vi sedan länge har med våra grannar i mälardalsregionen. För att vi skall kunna öka vår attraktivitet är det också nödvändigt att den sörmländska sjukvården blir bättre.

Sörmland hade redan innan coronapandemin en stor arbetslöshet jämfört med riksgenomsnittet, med ett stort antal unga och nyanlända som stod långt från arbetsmarknaden. Dessa utmaningar kommer med stor sannolikhet att förvärras efter pandemin och vi behöver samverka med kommunerna för att gemensamt stärka Sörmland till att bli en region i framkant. Även bland de som var väl etablerade på arbetsmarknaden ser vi en ökad arbetslöshet nu när industrin varslat eller tillåtit permitterat under coronakrisen. Det får även negativa effekter på folkhälsan både på kort och lång sikt.

Kristdemokraterna tar sin utgångspunkt i den enskilda människans behov. Vårt mål är en region som verkar för att underlätta och skapa goda förutsättningar för människor att förverkliga sina livsdrömmar. Vi vill öka samarbeten inom regi-

onen, men också med våra grannar och vänner runtomkring. Vi skall bli bättre på att hitta synergieffekter och vi vill utöka möjligheterna att samverka över länsgränser, inte minst när det gäller sjukvårds- och utbildningsfrågor. Vår vision är att ingen skall hindras av onödiga administrativa gränser och konstruerade hinder.

Tillsammans med kommunerna behöver vi stärka tillväxten i Sörmland. Vi behöver bli bättre på att arbeta gemensamt med vår regionala utvecklingsplan för att ta vara på och samordna våra resurser effektivt. Det bör vara en balans mellan kortsiktiga och långsiktiga planeringar där vi samtidigt tar hänsyn till de stora skillnaderna i länet. Tillverkningsindustrin är självklar, men exempelvis omsätter enbart hästnäringen i Sörmland nära en miljard årligen.

Vi vill att regionen bidrar till att stärka och utveckla den sörmländska hästnäringen.

Kollektivtrafik – en nyckel till utveckling

Transportsektorn har under 2021 haft ett kraftigt tapp av resande och det är svårt att förutspå framtiden. Kollektivtrafiken har fått göra stora förändringar för att förhindra smittspridning av covid-19.

En väl fungerande kollektivtrafik är helt avgörande för möjligheterna att nå samhällsmål som hög sysselsättning, höjd utbildningsnivå och goda livsvillkor. Resandet med kollektivtrafik i Sörmland har ökat stadigt fram till nu, men i samband med den rådande pandemin har resandet minskat markant.

Pandemin har haft negativa effekter på den ekonomiska tillväxten men även negativ påverkan på resandet, och det finns en risk att det kommer påverka resandet under ett antal år framöver. En väl fungerande kollektivtrafik är dock avgörande för vår regions tillväxtmöjligheter.

Klimatsmart kollektivtrafik

Region Sörmland har, tillsammans med länets kommuner, antagit en vision om att 50 procent av arbetspendlingen i länet skall ske med kollektivtrafik år 2020. Det har vi inte lyckats uppnå.

För att hushålla med våra gemensamma resurser skall våra fordon ha en minimal miljöpåverkan under hela sin livstid, det vill säga under tillverkning och användning såväl som destruktion. Vårt mål är att fordonen har låg bränsleförbrukning och till sist är helt återvinningsbara. Vi ser gärna eldrivna bussar som gör trafikmiljön tystare och renare.

Vi kommer särskilt följa utvecklingen kring lokal produktion av el som blir en allt viktigare faktor för energiomställningen och samtligt en av möjligheterna när det nationella elnätet har kapacitetsproblem.

Analysen som ska presentera i december 2021 och ska framförallt fokusera på förutsättningarna för solceller och vindkraft. Här är det relativt nya intresset för havsbaserad vindkraft viktig. Hur ska kommunerna och regionen agera för att öka

utbyggnaden med fortsatt skydd för andra intressen, såsom naturvård, buller för boende m m.

Hur kan Region Sörmland stötta och delta i den omställning som SSAB:s övergång till fossilfritt stål innebär? Här måste fokus ligga på det ökade behovet av biogas inom industrin och hur det kan lösas och samtidigt innebära möjligheter för jordbruk och andra delar av näringslivet när det gäller leverans av substrat för rötning, distribution och användning.

Den nya situationen innebär att industrin kommer efterfråga stora mängder biogas vilket kommer skapa förutsättningar för ökad produktion av biogas och därmed andra förutsättningar för framförallt jordbruket, men även andra aktörer att leverera olika restprodukter för rötning eller själva producera gas. Det i sin tur kan skapa förutsättningar för bättre tillgång till gas och därmed ökade möjligheter för användning både inom industrin och transportsektorn. Systemet är komplext och olika aktörer behöver hitta synergier i samarbeten som både löser energibehov och bidrar till exempelvis jordbrukets omställning.

I arbetet är även SSAB:s behov av el viktigt att beakta. Den frågan är nära kopplad till den första fördjupningen om eleffektbrist och ökad nätkapacitet liksom till den andra fördjupningen om lokal produktion.

Regional kollektivtrafik

Mälardalstrafik ansvarar för regional kollektivtrafik i Mälardalen främst vad gäller tågtrafik. Syftet är en gemensam regional ambition att förbättra möjligheterna till pendling och annat resande i Mälardalen. För Sörmland är ett storregionalt samarbete i trafikeringsfrågorna helt nödvändigt. Vi har viktig och länsöverskridande regionaltågstrafik på tre olika banor, Svealandsbanan, Västra stambanan och Nyköpingsbanan.

Det finns redan idag överenskommelser om att succesivt utöka antalet tågavgångar i syfte att förbättra pendlingsmöjligheterna för sörmlänningarna. Hindren för att genomföra satsningar är dock många. Främst handlar det om kapacitetsbrist på spåren i vår region. Vid de tidpunkter

då det är störst behov av fler avgångar är det redan fullt på spåren. Det finns också konflikter om vilka typer av tåg som skall prioriteras. För oss är det viktigt att den regionala tågtrafiken, där arbetspendlare reser varje dag, prioriteras högre än

annan trafik. Så är det inte idag.

Kristdemokraterna vill därför se att investeringar som utökar kapaciteten på spåren prioriteras och påskyndas. Ett exempel på en satsning som måste påskyndas är sträckan Järna – Stockholm som idag utgör en flaskhals för all tågtrafik som skall till och från Sörmland. Men eftersom antalet tåglägen utgör ett hinder lång tid framöver så vill vi också se åtgärder som möjliggör trafikering med längre tåg som kan ta fler resenärer

Ostlänken

Projektet Ostlänken beräknas få stor betydelse för ökad tillväxt både regionalt men även nationellt. Trafikverket ansvarar för Ostlänken som är en planerad dubbelspårig järnväg för snabb persontrafik mellan Järna och Linköping.

Ostlänken är ett av de infrastrukturprojekt som kommer att ha störst betydelse för Sörmlands fortsatta regionala utveckling. I dag hämmas samhällsutvecklingen i vår region av den nuvarande kapacitetsbrister. Det är därför viktigt att Ostlänken byggs så snabbt som möjligt. Den kommer att skapa både ekonomisk och kulturell tillväxt genom ökad rörlighet och en större arbetsmarknad.

Sörmland är en region i stark omvandling och förändring. Det största hindret för tillväxt är brist på tillgången på arbetskraft med rätt kompetens. Satsningen på Ostlänken är i viktig för att Region Sörmland skall kunna vara en attraktiv region för näringsliv och medborgare.

Digitaliseringens möjligheter

– en garanti för välfärden

Digitaliseringen är ingen trend, det är en ny industriell revolution. Den kommer att förändra vårt samhälle. Den snabba utvecklingen går inte att jämföra med bara för några år sedan, vilket är mycket positivt.

Det är dock viktigt att fortsatt stärka vår förmåga att använda digitaliseringens möjligheter i form av tillämpning av olika teknologier för att utveckla regionens arbete. Vi vill förvalta kraften och möjligheterna som pandemin fört med sig.

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Vi vill ligga i framkant när det gäller digital infrastruktur för att kunna ge sörmlänningar och företag goda förutsättningar för att bo och verka i vår region. En smartare välfärd med ökad valfrihet, högre kvalitet och ökad effektivitet är vår målsättning.

För Region Sörmlands del gäller det inte bara att anpassa den egna verksamheten till moderna förväntningar och möjligheter, men också att ta ledartröjan när det gäller den regionala samordningen av digitala investeringar, inte minst när det gäller utbyggnaden av den digitala infrastrukturen. Regionens mål måste alltid vara att stödja och prioritera innovation som ger ökad valfrihet, högre kvalitet och ökad effektivitet både i den egna verksamheten och i övrig samhällsservice.

EU och Sörmland

Globaliseringen och medlemskapet i EU har gjort att Sveriges regioner alltmer påverkas av händelser internationellt. Regeringen beskriver internationellt samarbete som en förutsättning för att kunna möta nutida och framtida samhällsutmaningar. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner påverkas ungefär hälften av de beslut som tas på lokal och regional nivå av EU. I en alltmer globaliserad värld är det självklart att det internationella perspektivet finns med i det regionala arbetet.

Sörmlands regionala utvecklingsstrategi pekar ut riktningen för det regionala utvecklingsarbetet på lång sikt och beskriver hur arbetet ligger i linje med nationella och internationella strategier. Utvecklingsstrategin är därmed en del i genomförandet av Agenda 2030, EU:s sammanhållningspolitik och den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft.

Kristdemokraterna menar att det är viktigt att inriktningen konkretiseras med mål och aktiviteter

i en handlingsplan. Handlingsplanen bör sedan följas upp årligen inom ordinarie verksamhet. Regional fysisk planering, beskrivet i Strukturbild Sörmland, är det fysiska perspektivet på genomförandet av Sörmlandsstrategin som är minst lika viktig. Strategin för Smart specialisering i Sörmland definierar Sörmlands styrkeområden och är en förutsättning för att ta del av EU:s strukturfondsmedel.

EU:s sammanhållningspolitik har målet att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Europa och genomförs till stor del genom strukturfonderna. Strukturfonderna, innebär möjligheter till finansiering av insatser för att möta samhällsutmaningar och behov regionalt. Regionala prioriteringar och inflytande över medlen är en förutsättning för ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete.

Kristdemokraterna menar att det regionala utvecklingsarbetet i Sörmland bör förbättras och stärkas. Det kan ske genom att underlätta informationen och arbetet med ansökningar av medel från strukturfonderna. Idag är det för lite ansökningar från vår region i förhållande till övriga regioner.

Kompetensförsörjning inom ett regionalt gränssnitt

Arbetsmarknaden i Sörmland har på kort tid försvagats som en följd av coronakrisen. Hur stor del av den ökade arbetslösheten som kan vara en konsekvens av den nuvarande krisen är osäkert, men Sörmland hör till de regioner som har störst andel korttidspermitterade i förhållande till det totala antalet sysselsatta. I lågkonjunktur ökar antalet ansökningar till utbildning, och så ser det ut i Sörmland. Idag är efterfrågan på rätt kompetens ett stort problem för företagen i regionen, framförallt inom verkstads- och tillverkningsindustrin.

Politisk organisation

Regionen genomförde i början av mandatperioden en omfattande omorganisering av den politiska organisationen där mer makt samlades under regionstyrelsen och antalet sammanträden utökades. Vi var emot den här förändringen då vi anser att för mycket makt koncentrerades till ett enskilt organ och många enskilda sakfrågor har tappats bort i regionens verksamhet. Vi föreslår dock inga större förändringar av den politiska organisationen utan väljer att göra dessa vid skifte av mandatperiod.

Den politiska organisationen är nu krympt till ett minimum och vi hoppas att reformen leder till en effektivisering rent ekonomiskt men även till att beslutsvägarna blir kortare och mer transparenta. Vi vill inte se en utveckling där ett fåtal personer samlar på sig all insyn och styrning av verksamheten. Det är även viktigt att oppositionen bereds möjlighet att lämna synpunkter på alla relevanta ärenden.

Vi ser samtidigt att det gått inflation i längden på politiska möten i regionen. Om man därtill väger in att antalet faktiska ärenden minskat dramatiskt de senaste åren blir utvecklingen desto mer förbryllande. För att stävja en osund och uppblåst möteskultur vill vi återinföra halvdagsarvoden för politiska möten och verka för att hålla mötena effektiva och meningsfulla för alla inblandade parter. Detta medför möjligheten till både minskade kostnader och effektivisering av den politiska verksamheten och en vitalisering av demokratin. Vi vill också permanenta möjligheten att kunna delta digitalt på regionens möten.

I och med regionaliseringen av Region Sörmland införlivas fler verksamheter i regionens hägn. Vi är övertygade om att regionaliseringen är rätt väg att gå och den tydligaste effektiviseringen av organisationen som kommer att göras under planperioden. Vi eftersträvar en djup och ömsesidig dialog med länets kommuner i frågor där

samarbete krävs för att uppnå en så välfungerande organisation som möjligt.

NÄMNDER OCH BOLAG

Regionstyrelsen

Regionstyrelsens viktigaste uppdrag är att förverkliga regionens vision och verkställa regionfullmäktiges beslut. Särskilt skall regionstyrelsen främja och respektera mänskliga rättigheter relaterade till regionens uppdrag, däribland rätten till bästa möjliga hälsa. Styrelsen skall också främja medicinsk kvalitet och ökad vårdsäkerhet, samt hushålla med regionens resurser för att uppnå en ekonomi i balans.

Regionstyrelsen är beredningsorgan till fullmäktige, centralt förvaltningsorgan samt ansvarig för att samordna regionens verksamhet och utöva uppsikt över nämnderna. Regionstyrelsen är nämnd för regionkansliet. Som förvaltningsorgan ansvarar regionstyrelsen för ekonomi, personal, hälso- och sjukvårdsfrågor, miljö, folkhälsa, samt barnrättsfrågor.

#Kristdemokraterna vill under styrelsen tillsätta en Psykiatriberedning som skall ansvara för vården inom psykiatri och beroendevård.

#Vi anser vidare att regionen behöver inrätta ett Investeringsutskott med särskilt ansvar för investeringar och investeringsprocessen, uppföljning av avtal samt utveckling

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan

Den regionalt drivna primärvården, Regionsjukhuset Karsudden samt skolan Dammsdal har hanterats av denna nämnd. Ansvaret inom nämnden

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

den ligger i att styra dessa verksamheter enligt de uppdrag och direktiv som finns, samt säkerställa en god ekonomisk hushållning. Vi vill flytta ansvaret för Dammsdalskolan till Nämnden för kultur-, utbildning och friluftsvksamhet under den kommande planperioden.

Nämnden för kultur-, utbildning och friluftsvksamhet

Nämnden för kultur-, utbildnings- och friluftsvksamhet ansvarar för regionens uppdrag inom dessa områden, däribland Öknaskolan, Eskilstuna och Åsa folkhögskola, Nynäs slott och naturreservat samt museiverksamheten. Nämnden skall särskilt nå barn och unga med nyskapande kultursatsningar med fokus på konstnärlig kvalitet, därtill skall de bevara och utveckla det sörmändska kulturarvet för kommande generationer.

#Vi föreslår att ansvaret för Dammsdalskolan flyttas till KUF-nämnden under den kommande planperioden.

Regionala utvecklingsnämnden

När Region Sörmland bildas den 1 januari 2019 så införlivas även Regionförbundet Sörmland och Kollektivtrafikmyndigheten i regionens ordinarie verksamhet. Ansvaret för den regionala utvecklingen och kollektivtrafiken läggs under en regional utvecklingsnämnd där även kommunerna bereds inflytande genom en bred politisk överenskommelse. Målet för nämnden är att vara en tydlig motpart till andra institutioner samt staka ut en viljeinriktning för den regionala utvecklingen i länet.

Revisorerna

Revisorerna skall granska all verksamhet i Regi-

on Sörmland. Uppdraget följer av kommunallag, aktiebolagslag samt reglemente för revisorerna, och god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisorernas granskning av regionens verksamheter skall bidra till effektivt nyttjande av resurser samt högre kvalitet. Revisionens granskning är en del av regionfullmäktiges kontroll och uppföljning och ger ett samlat underlag för ansvarsprövningen.

Patientnämnden

Patientnämnden är gemensam nämnd mellan regionen och länets nio kommuner och bildades 1 januari 2003. Nämnden har 12 ledamöter, varav regionen utser tre ledamöter. Nämnden, som är lagstadgad (1998:1656), är självständig i förhållande till nämnd eller motsvarande som beslutar om hälso- och sjukvården. Genom att redovisa inkomna klagomål, synpunkter, idéer och förslag medverkar patientnämnden till kvalitetsutveckling av vården. Patientnämndens uppgift är att hjälpa patienter, vårdtagare och anhöriga att lösa problem som kan uppstå i kontakten med den som ger vård, behandling och omsorg. Nämnden utser bland annat stödpersoner till patienter som vårdas inom psykiatri mot sin vilja. Vi vill att regionen verkar för att ge nämnden tydligare befogenheter när det gäller krav på uppföljning av anmälda händelser, såväl som större möjligheter till egna initiativ.

Gemensam nämnd för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden är gemensam med länets kommuner och i dess uppdrag ligger bland annat formellt ledningsansvar för hjälpmedelsförsörjningen, FoU i Sörmland och Vård- och omsorgscollege.

Nämnden skall vidare följa upp och föreslå utveckling av samverkansmöjligheter till huvudmännen inom följande gemensamma målgrupper:

- Barn och unga som behöver särskilt stöd
- Riskbruk, missbruks- och beroendevård
- Äldre
- Personer med funktionsnedsättning
- Personer med psykisk ohälsa och sjukdom

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

Varuförsörjningsnämnden

Varuförsörjningsnämnden är en gemensam nämnd mellan regionerna i Dalarna, Västmanland, Sörmland och Örebro län. Nämnden bildades 1 januari 2004 och föregicks av samarbete sedan år 1999 i en gemensam varuförsörjningsfunktion.

Nämndens uppgift är att ansvara för den gemensamma varuförsörjningen av förbrukningsvaror till hälso- och sjukvården, inklusive tandvården i syfte att ge kostnadsmässiga, kvalitativa, affärsmässiga och administrativa fördelar. Nämnden skall bedriva ett aktivt miljöarbete. Nämnden har fem ordinarie ledamöter och fem ersättare. Varje region utser en ledamot och en ersättare. Organisatoriskt har den sin hemvist inom Region Uppsala.

Kristdemokraterna anser att flera förbättringsmöjligheter finns för att säkra leveranser av sjukvårdsmaterial. Problemen med leveranser efter byte av leverantör år 2019 blev omfattande vilket sedan ledde till att nämnden inte fick ansvarsfrihet efter granskning av revisorerna.

#Vi vill under planperioden se en översyn av Varuförsörjningsnämndens verksamhet och styrande dokument.

Nämnden regleras genom ett avtal mellan de ingående regionerna samt reglemente. Budgeten upprättas av vårdregionen efter samråd med övriga regioner. Förslag till budget upprättas senast sista september varje år. Regionens kostnader belastar regionkansliet.

Inköpsnämnden

Inköpsnämnden är en gemensam nämnd mellan regionerna i Sörmland och Västmanland som tidigare hanterat länssjukvård och service, men som i framtiden kommer att ha fokus på inköpsfrågor och hantera den politiska styrningen av

respektive regions upphandlingsenheter. Beslut om förändring är dock ännu ej fattat av respektive regions fullmäktigeförsamling. Sörmland är vårdregion. Kostnaderna för Inköpsnämnden delas lika mellan regionerna.

Samverkansnämnden Uppsala/Örebro-regionen

Enligt lag skall Region Sörmland samverka inom ramen för sjukvårdsregionen Uppsala-Örebro för att tillgodose invånarnas behov av bland annat regionsjukvård. Samverkans-nämnden skall bidra till att åstadkomma likartade förutsättningar för medborgaren vad gäller tillgänglighet till och tillgång till hälso- och sjukvård oavsett sjukvårdshuvudman, samt kvalitetshöjningar/bättre resursutnyttjande inom den sjukvård som produceras inom regionen.

Gemensam ambulansdirigeringsnämnd

Region Sörmland har gått in i den gemensamma ambulansdirigeringsnämnden tillsammans med Region Uppsala och Region Västmanland. Nämnden har sitt säte hos Region Västmanland och ansvarar för att länens invånare erbjuds en ambulansdirigering som medverkar till en robust och patientsäker vårdkedja. Nämndens uppdrag är att samordna ambulansdirigeringen i länen. Verksamheten skall ha hög kvalitet, vara effektiv och bedrivas med målsättningen invånarnas bästa.

#Kristdemokraterna vill under planperioden verka för ett fördjupat arbete kring nämndens verksamhet.

Regionens bolag

Vissa verksamheter bedrivs i en mer affärsmässig inramning och gynnas av att styras genom de tydliga ramar som ett aktiebolag innebär. Folk-tandvården är ett tydligt exempel på en verksamhet som gynnas av denna struktur, vilket vi ser i bolagets ekonomiska stabilitet.

Ekonomiska satsningar

Den enskilt största satsningen går till att korta vårdköerna och öka tillgängligheten.

En kvarts miljard anslås för att öka tillgängligheten, Vårdköer är inte någon naturlag. Vår sjukvård är bra, men den har stora utmaningar som måste adresseras. Det ligger oanade drivkrafter för att förändra sörmlänningars villkor i positiv riktning bort från sjukdom och vårdköer men för att kunna förändra måste sörmlänningar få vård i tid då måste vårdkön bort.

40 mnkr satsar vi för kompetenshöjande insatser. Regionen har idag två stora utmaningar, dels svårigheten att nyrekrytera, dels att erfarna medarbetare i hög grad väljer att söka sig till andra arbetsuppgifter eller andra arbetsgivare. För att kunna behålla våra medarbetare i vården behöver vi göra en kraftig satsning på bättre villkor, bättre arbetsmiljö, fortbildning, ökad delaktighet och större möjligheter att göra karriär i kärnverksamheten.

5 mnkr anslår vi för en förstärkning av barnhälsovård, Satsningar på barns hälsa är en investering för framtiden. Vården som rör barn och unga, både som patienter och nära anhöriga, ska tillgodoses i enlighet med FN:s Barnkonvention.

5 mnkr anslås för att öka bemanningen inom förlossningsvården. Att ändra systemet i grunden

är därför inte bara angeläget ur ett patientperspektiv utan också ur ett jämställdhetsperspektiv. Bland annat ser vi att ett barnmorsketeam genom hela förlossningen behövs, även förstärkning av hembesök för eftervård.

10 mnkr satsar vi på primärvården. Primärvården utgör basen för hälso- och sjukvården i Sverige. Uppdraget är omfattande och framtidens primärvård har stora utmaningar att hantera.

Tillgängligheten är ett utvecklingsområde. Många patienter som skulle kunna tas omhand av primärvården vänder sig till akutmottagningarna på kvällar och helger eftersom den vården inte finns att tillgå på obekvämt arbetstid. Primärvården behöver stärkas för att kunna skapa en god och nära vård.

5 mnkr satsar vi för att säkerhetsställa en psykologkontakt på varje vårdcentral. Att som sökande till psykiatri få ett direkt möte med en psykolog på vårdcentralen är ett steg i rätt riktning då primärvården är den första instansen att vända sig till.

Varannan patient som är sjukskriven beror på psykiatriska diagnoser. Flertalet av dessa sjukskrivs just inom primärvården

EN VÅRD ATT LITA PÅ

BUDGET FÖR 2022 MED PLAN FÖR 2023-2024

15 mnkr satsar vi på BUP, med syfte att korta köerna och förbättra verksamheten, öka valfriheten därmed införa ett hälsoval för BUP.

2 mnkr satsar vi på den palliativ vården. 2020 är ett år vi alla kommer minnas med stor sorg och saknad av närstående, vänner, medarbetare och medmänniskor. Vi går in i döden helt ensamma,

Statistik från svenska palliativregistret visar att hela 30 procent av de som avlider på sjukhusen i Sörmland är ensamma under livets absoluta slutskede. Det är 1000 sörmlänningar som dör ensamma. De är den näst högsta siffran i landet. Satsningen är bland annat för kompetenshöjande insatser, för att få alla läkare och ledare på alla nivåer att förstå att det här är viktigt, att ge alla människor en god vård i livets slut.

Fastigheter

Byggnadssektorn har upplevt en prisuppgång på grund av coronapandemin som slår mot pågående och kommande byggnationer. Råvarubrist av byggnadsmaterial där förändrade mönster i import/export av material har inneburit nedstängningar av tillverkande fabriker. Enligt Statistiska centralbyråns

(SCB) faktorprisindex ökade entreprenörernas kostnader för byggmaterial med totalt 6,5 % mellan maj 2020 och maj 2021.

Inom byggmaterialgruppen steg kostnaderna för trävaror och armeringsstål mest, 34,3 respektive 23,1 %. Kostnaderna för järn och stål inklusive armeringsstål steg med 15,2 %. Den stora ökningen har skett under våren, och beror på en råvarubrist till följd av ökad global efterfrågan. För de strategiska investeringarna redogör entreprenör löpande och där det finns brist eller det föreligger stora kostnadsökningar föreslås ersättningsprodukter där så är möjligt. Andra påverkningsfaktorer som uppkommit är att fraktkostnader i vissa fall tiodubblats vilket har lett till att inköp nu sker från andra än tidigare upparbetade marknader.

Investeringsramarna för fastigheter har justerats med anledning av prisutvecklingen.

Strategisk fastighetsplan

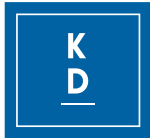
Regionen har beslutat att genomföra omfattande strategiska fastighetsinvesteringar i fastighetsplanen. En långsiktig genomarbetad strategi för våra investeringar är avgörande för att kunna möta behoven av moderna vårdlokaler för framtidens vård. Förnyelsen kommer att underlätta en övergång till mer effektiva arbetssätt där framför allt flöden inom vården och samverkansmöjligheter förbättras i nya lokaler. Investeringarna förväntas leda till långsiktiga effekter av förbättrad tillgänglighet, minskade vårdrelaterade infektioner, bättre arbetsmiljö, minskad hyrpersonal och minskad sjukfrånvaro och ett i alla avseenden mer hållbart fastighetsbestånd. Dessa är svåra att kvantifiera men bedöms mer än väl motivera den viktiga och nödvändiga satsning på förnyelse som regionen nu genomför.

Därför anser vi att regionen behöver inrätta ett Investeringsutskott med särskilt ansvar för investeringar och investeringsprocessen, uppföljning av avtal samt utveckling

Effektiviseringar

Den största potentialen att sänka sjukvårdens kostnader ligger i att förbättra omhändertagandet av de mest sköra patienterna. Det är en relativt liten andel av befolkningen som svarar för en majoritet av besöken. Många av dessa besök skulle kunna bli onödiga om vården blev bättre på samordning. För det måste stuprören rivas.

Sjukvården skall naturligtvis göra det den är bäst på, nämligen att träffa patienter för att bota, lindra och trösta. Andra yrkeskompetenser skall se till att förråden fylls på, att toaletterna städas, att sängarna bäddas, att prover och patienter transporteras. Genom att satsa på verksamhetsnära service och administration kan kompetensen hos vårdens medarbetare användas smartare och bättre.

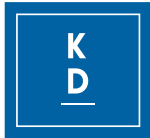
Resultbudget

Mnkr	Reviderad Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Verksamhetens intäkter	3 100	3 200	2 850	2 700
Verksamhetens kostnader	-12 938	-13 309	-13 011	-13 137
Avskrivningar	-320	-370	-410	-410
Verksamhetens nettokostnader	-10 158	-10 479	-10 571	-10 847
Skatteintäkter	6 746	7 205	7 479	7 733
Inkomst- o kostnadsutjämningsar	2 012	2 112	2 112	2 151
Generella statsbidrag	961	973	973	973
Summa skatt o statsbidrag	9 719	10 290	10 535	10 857
Verksamhetens resultat	-439	-189	-36	10
Värdeökning pensionsskuld	-56	-97	-122	-140
Finansiella intäkter	202	306	359	414
Finansiella kostnader	-27	-20	-31	-44
Finansnetto	119	189	206	230
Årets resultat	-320	0	170	240
Planerad användning av RUR	320	0	0	0
Balanskravresultat	0	0	170	240

Balansbudget

Mnkr	Bokslut 2020	Rev budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	14	23	13	13	13
Materiella anläggningstillgångar	5 229	6 439	7 679	8 525	9 171
Finansiella anläggningstillgångar	142	200	158	158	158
Summa anläggningstillgångar	5 358	6 662	7 850	8 696	9 342
Bidrag till statlig infrastruktur	242	228	214	200	185
Summa bidrag till statlig infrastruktur	242	228	214	200	185
Omsättningstillgångar					
Förråd	55	50	50	50	50
Kortfristiga skulder	1 088	250	650	700	750
Kortfristiga placeringar	5 680	5 737	6 611	6 870	7 234
Kassa och bank	452	200	25	25	25
Summa omsättningstillgångar	7 275	6 237	7 336	7645	8059
SUMMA TILLGÅNGAR	12 902	13 127	15 400	16 541	17 586
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat	847	-320	0	170	240
Övrigt eget kapital	3 483	3 706	4 158	4 073	4 118
Summa eget kapital	4 330	3 386	4 158	4 243	4 358
Avsättningar					
Avsatt till pensioner	3 393	3 534	4230	4562	4 921
Andra avsättningar	0	0	0	0	0
Summa avsättningar	3 383	3 534	4 230	4 562	4 921
Skulder					
Långfristiga skulder	2 187	3 020	4 103	4 777	5 298
Kortfristiga skulder	3 002	3 187	2 909	2 959	3 009
Summa skulder	5 189	6 207	7 012	7 736	8 307
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	12 902	13 127	15 400	16 541	17 586
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
Pensionsförpliktelser	3 600	3 383	3 426	3 301	3 172
Borgensåtaganden	1 379	1 000	1 504	1 964	1 964
Avstämning BR	0	0	0	0	0

Nämndbudget

Mnkr	Reviderad budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet	-137	-140	-142	-146
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalsskolan	-20	-3	-3	0
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	-1	-8	0	0
Patientnämnden	-4	-5	-4	-4
Regionala utvecklingsnämnden	-199	-202	-194	-199
Regionstyrelsen	-9792	-10 116	-10 222	-10 492
Revisionen	-5	-5	-6	-6
Summa nämndbudget	-10 158	-10 479	-10 571	-10 847
Avstämning RR	0	0	0	0

REGION SÖRMLAND